

Aasta vahetusel uuendage „Romaan’i“ tellimist.

G
MAM
BER
6

ROMAAN

No

24

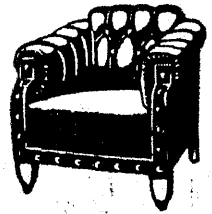
Jõulukuusk metsas.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG.“
TALLINN, 1930. A. IX. AASTA KÄIK.

Hind 40 senti.

Mehaaniline mööblitööstus

„VENUS“

Äri Narva mnt. 19.
Töökojad ja ladu Magasini 3-b. Tel. (20)404

Soovitab ladust ja tellimise peale:

Türgidiivaneid, mitmesuguseid kushette, saali-, kabinet-, söögi- ja magamistoa sisseseadeid ja kõiksugu üksikmööblit, nagu: toolid, laudad, kapid jne.

Vana mööbli asjatundlik parandamine.

Alati suures valikus uuemate mustritega

mööbli- ja madratsiriideid.

Kõik töö tehakse heast materjalist töökoja omaniku kaastöötamisel ja järevalvel.

Hinnad võistluseta.

Hinnad võistluseta.

Maiuskaupe,

Puuvilja värsket ja kuivatatud,

Konserve kõiksugu,

Pähklaid igasuguseid,

Rosinaid mitmes hinnas ja

Koloniaalkaupe.

SUURES VALIKUS

mänguasju, postkaarte,

pilte ja albumeid

soovitab pühiks

A. Kakit

Raekoja plats 17, Tallinnas.

RIKKALIKUS VALIKUS

pühiks.

JÕULUPUUEHTEID

ja kõiksugu

tapeete

üldodavate hindadega

soovitab

Rohu-, värvi- ja tapeedikauplus

K. DUTSCHINSKY

TALLINN,

Paldiski maantee 9.

Telefon 429-85.

Einelaud

LÕUNAD

Kodusel viisil valmistatud maitserikkad toidud. Bankettide, diner'de jne. korraldamine. Teenimine ja riiehoold tasuta.

→ LAI 1.

S. Besprosvanie

Mehaaniline kudumistööstus
S. Karja 12, tel 12-63

Soovitab

omast tööstusest vabriku hinnaga milaneesriiet ja valmiskleite, milanees ja charmeuse pesu.

Suures valikus

villaseid jakke ja pullovereid uuemates mustrites, peale selle igasugust pudu- ja moekaupa kodu- ja välismaa vabrikutest.

Müük suurel ja väikesel arvul.

I. B. Goldberg'i

ehitusmaterjalide ja põletispuude laod on
Talinnas:

LUHA t. 16 kõnetr. (2)19-07
UUS SADAMA t. 6, kõnetr. 301-78
S. JUHKENTALI t. 11.

Ladudes alati saadaval soodsate hindadega **kuivi ehitusmaterjale ja häid kuivi kase-, lepa-, kuuse- ja männi-põletispuud.**

Soovikorral saetakse puud igasuguseks pikkuseks ja saadetakse koju kätte.

Kõik eestlased ostavad oma üliriided

Jaan Weismann'i

suurimast valmisriietekauplustest

V. Karja tän. 8 ja Kopli t. 2-a.

Rikkalik valikus soodsate hindadega igasugu üliriideid daamidele ja härradele sügis- ja talvehooajaks.

Jaan Weismann V. Karja t. 8 ja Kopli t. 2-a.

Jusam ja väärtuslikum kingitus jõulupühiks on „Romaan'i“ köidetud aastakäigud. Müügil suuremates raamatukauplustes.

ROMAAN Nr. 24

SISU:

Jõuluks.

Ervin Weill : Singh Rah. (Lõpp.)

Leili Vaaldemägi : Minu jõuluõhtu.

Jaani jõulukink.

Leili Vaaldemägi : Esimene lumi.

Geo Herting : Ja puuduks armastus...

Ervin Stranik : Vahemäng hotellis.

G. Majthenyi : Murdvaras.

M. J. Eisen : Keelepeksjaile.

Arkadi Avertshenko : Mida inimesed nimetavad armastuseks.

E. P. Oppenheim : Libedal teel. (Lõpp.)

Tõtt ja nalja.

FOTOVÕISTLUS

„Kaunimaid pilte Eestist“ 1931–1933.

„Tallinna Fotoyhing“, jõudes arusaamisele, et kõik need asutused ja isikud, kes vajavad kaunilt nähtud Eesti maastikke, elu ja olu kujutavaid pilte trükkis avaldamiseks, on põrganud kokku tühja turuga, paremal juhusel aga alamväärtusliku, sealjuures hinna poolest raskelt kättesaadava piltmaterjaliga, otsustas asuda esimese

„Eesti Fotoarhiivi“

loomisele. „EESTI FOTOARHIIV“, mis hiljem töötaks erilise põhikirja alusel, oleks keskkohaks, kust võib saada igaüks pilte oma trükitööde kaunistamiseks.

Tingimused saadaval „TALLINNA FOTOYHING'us“ Tallinn, postkast 29.

„TALLINNA FOTOYHINGU“
juhatus.

Daamide ja härrade
juuksetööstus
GRANBERG

Tallinnas,
Pikk tän. 19, kõnetr. (2)20-12.

Kella- ja kullasepa äri J. KUULEP

Tallinn, V. Pärnu mnt. 23.

Soovitab rikkalikumas valikus jõuluks kõike seltsi tasku-, käe-, seina-, laua- ja äratuskelle ning suures valikus kuld-, hõbe- ja kristallasju odavamate hindadega.

Parandustööd tehakse kiiresti ja korralikult.

Botikud Vahariie
Kalossid Linoleum

S. KULL

Tallinn, Vana Posti 8.

Õnnelas, 6. detsembril 1930. aastal.

Armas mees,

Kui Sul natukenegi raha on ja Sul kavatsus minule midagi kingida, siis osta tingimata kas „**MUNDLOS**“ õmblusmasin või jalgratas „**VANDERER**“, „**SVIFT**“ ehk „**HOPPER**“.

Ainult nendega võid Sa mulle tõsist, suurt jõulurõõmu valmistada, seda enam, et nende ostmiseks ei tarvitse palju raha kulutada, sest neid saab firmalt

LIER & ROSSBAUM

väga hõlpsasti osamaksutingimustega, nõnda, et Sul veel hulk raha järgi jääb meie armsatele mudilastele mõndagi osta.

Sind armastaja naine.

P. S. Igaks juhtumiseks märgin siin juures ka firma Lier & Rossbaum'i aadressi. See on

TALLINN, Viru tän. nr. 7, tel. 433-34.

Ainult

„**Ingo**“ — nahavärv ja

„**Karu**“ — riidevärvid vastavad Teie nõuetele.

„**Geolin**“ — metallipuhastaja

„**Globella**“ — põrandavaha on kõige paremad.

Firma „**KARU**“

S. Tartu mnt. 6.

tel. 310-99.

Kaubaladu

„**Baltika**“

Tallinn, Veneturg 5, kõnekr. 309-93

Telegr. adr.: „Baltika“.

Otsekohene ühendus suuremate väljamaa vabrikutega.

Pakub ladust vabrikuhindadega kõiksugu koloniaal-, tubaka- ja pudukaupu.

J. Tallikas,

Sadulsepatööstus ja kauplus.

Vana Viru t. nr. 5, Uue tän. algul.

Soovitab suures valikus: **daamide käekotte** alati viimase moe järele, **portfelle**, **sumadane** ja **rahataske**.

Mitmesuguseid hobuseriistu ja muid nahktöid. Kulunud nahkasjade uuesti värvimine ja paranduste vastuvõtmine. Võetakse vastu tellimisi kõigi ülalnimetatud tööde peale.

Nõudke ainult

AKTSIA SELTS

GINOVKER & P
TALLINN

Shokolaadi ja biskviiti.

Elegantne valmis
daami- ja voodipesu
ja tellimiste vastu-
võtmine.

ATELIER MARIE

TALLINN.

Narva maantee 4.

Telefon 309-73.

G. BIRK'i

**auruvärvimise ja keemilise
puhastamise tööstus.**

Asut. 1820. a.

Tallinn, Maakri 23,

telef. 309-18.

Värvimine,
vanutamine,
sheerimine,
dekateerimine,
apreteerimine ja
pleekimine.

**Ülikondade, kleitide, pali-
tute, siidiriiete jne. keemi-
line puhastus.**

Pressimine Ameerika Hoffman's
meetodi masinal.

Rotmaan

Nr. 24 (210)

Detsember 1930

IX. aastakäik.

Jõuluks.

Lumitunud maastik keset sügavat talverahu, puhas, selge lumeõhk, külm, mis kõik ebaterved eod hävitab — sellistena ootavad vististi küll paljud jõulupühi. Sellistena, nagu seda oleme näinud paljudel piltidel: lumega kaetud onnikene puhkab rahulikult valge lumevaiba all; tema jäätunud aknast aga paistab pehme valgus, mis meile märku annab mugavusest, mis täidab maja ja majale laenab õige helevuse.

Aga kas me tunneme jõulupüha sellistena? Näib peaaegu, nagu ei oleks meie ruttaval, närvilisel ajal enam õiget arusaamist rõõmsast, ilusast jõulupühast, „vaiksest, pühast ööst“, millest laulavad vanad ilusad laulud. Meie kõik tunneme: tempo on tarvilik ja rütm on meie aja südamelöök. Aga rõõmu- ja rahupühaks vajame meie sisemist ja välimist rahu, vajame piduhelevust, mida meile toovad rõõmsad südamed ehitud jõulupuu juures.

Kõrgemal meie päevade rutust ja rühmamisest elab igas inimeses kirjeldamata igatsus. Mille järele? Võib olla armastuse järele, võib olla ka püüete, aususe ja puhtuse järele. Kas ei anna jõulupüha selle igatsuse peale vastust?

See oleks jõulupüha võluvaim võit ja kaunim kuju, kui ta selles mõttes silla ehitaks inimesest inimesele, kui ta jälle ärataks usaldust ja usku ja tooks meile arusaamist, et elu ilma selle õilsa püüdeteta polegi elu ja et on veel muid asju elus peale õnne- ja rahajahi, peale mure igapäevase leiva pärast.

Jälle helisevad jõulukellad. Liigutagu nende helinad ka meie südameid, neid põlema pannes vennalikus armastuses!

Soovime oma lugejatele rõõmsaid jõulupühi!

Singh Rah.

Saksa kirjanik **Ervin Weill'i** romaan.

6

Rahulikult, nagu ei oleks midagi juhtunud, istus Singh Rah oma kohale. Vaatas ükskõikselt, osavõtmatult pealt, kuidas teenrid kihutasid tiigri uuesti puuri ja talle lihatombu järele heitsid, mille kallale ta apalalt tormas.

Vürst tõusis ja tema järele kõik teised.

„Loodan, et teile meeldis vaatamäng,“ pööras Magalore Singh galantselt lady Irene poole ja pakkus talle käevarre.

„Mul ei ole olnud iialgi haaravat muljet!“

Lady Irene hingas raskesti.

Siis astus ta impulsiivselt Singh Rah juure:

„Imestlen teid avameelselt, Singh Rah. Teil on julgust ja uskumatuid, teisi isiklikke andeid. Rohkem kui võib olla üksikul inimesel! Veel iialgi elus ei ole ma näinud meest nagu olete teie!“

Singh Rah langetas pea ja vaatas Magalore Singhile kõrvalt otsa:

„Meie ainus pütid, mylady, on näidata võõrastele, et me hindud oleme rahvas, kes väärrib austust!“

„Rohkem kui austust, Singh Rah! Imetlust! Sügavat imetlust! Lühida ajal jooksul, mis olen veetnud Indias, olen läbi elanud rohkem ja imelikumaid ja toredamaid asju, kui oma senises elus. Selle eest võlgnen peaasjalikult teile tänu!“

Fakiir naeratas . . .

Terrassil põlesid lambid, mis olid kaetud punaste siidivarjudega. Kõrgetes vaasides lõhnasid imelikud lilled, mis olid pärit vürsti triiphonetest. Nende lillede kuju oli väga iseäralik: nad sarnanesid kirjudele nägudele, moonutatud maskidele. Mõned nägid välja nagu hiiglasuured kukeharjad, mis olid üle maalitud. Kõik need lilled näisid elavat koomilist elu, näisid üksteisega sosistavat, kummardasid üksteise poole nagu otsides kaisutusi.

Ja sellesse troopide unenäosse, sellesse palmide maastikku kõlasid äkki jazzbandi toonid. Nii imelik oli see moodne muusika selles ümbruskonnas, et lady Irene teda algul pidas stiilituks. Siis aga tundis ta, et need rütmid, need sünkoopid, mis tuletasid talle meeles Londoni ja valgustatud hotelliruumed, olid maapärased, et nad võrsusid selles troopilises pinnas. See muusika oli ju eksootiline, ta oli laenatud ja Euroopa pidas

teda nüüd omaks, oli unustanud, kust ta oli tulnud.

Õhtusöök lähenes lõpule. Nabob oli lasknud serveerida kõige valitumaid delikatesse. Alkohol puudus. Suurtes karikates vahutas ainult imehästi maitsev jook, mida lady Irene varem ei olnud joonud.

Ta pööras Singh Rah poole, kes istus Fitzgeraldiga ta laua ääres. Fakiir ei olnud puudutanud ühtki toitu, oli joonud ainult piima omast nõust.

„Mis imelik jook on see, Singh Rah?“

„Teda valmistatakse puuviljast, mida leitakse Indias ainult vähestes aedades. Magalore Singhil on samane puu. Joogi valmistus on valju saladus. See pärandub isast pojale. Veel iialgi ei ole võhik lahendanud mõistatust. Hirmsate karistustega keelatakse sellest kõnelda.“

Aeglaselt, sõmudeviisi, jõi lady Irene:

„On võimatu defineerida maitset. Ikka näib ta teistsugune, parem. Mõnikord näib, et see on ananas, siis jälle on see suurte rooside lõhn. Ei müüdu päevagi ilma uue üllatuseta, eks ole, Winston?“ pööras lady Irene peigmehe poole.

Leitnant Fitzgerald noogutas:

„Mitte ainustki päeva, Irene. Ikka on uued üllatused. Indiat võiks nimetada üllatuste maaks.“

Ta vaatas lady Irenele tähendusrikkalt otsa. Nüüd näis talle tulnud silmapilk, et esitada Singh Rah'le palvet: palvet, et nad tohiks osa võtta madude kummardajate peost hääletute jumalate templis.

„Homme on teil eriline päev, Singh Rah,“ kummardas ta fakiiri poole.

„Iga päev on tähtis, mille kingivad jumalad, sahib Fitzgerald,“ ütles Singh Rah tõsiselt.

„Muidugi. Kuid homme on ometi . . .“

Ta vaikis äkki. Teda oli tabanud fakiiri pilk. Selle pilgu ees oli Fitzgerald häbelik nagu koolipoiss, ta punastas, ei suutnud edasi kõnelda.

Lady Irene võttis tema asemel sõna:

„Pealik Sharke ütles meile, mis sünnib homme öösel teie pühaduses!“

Fakiir noogutas:

„Meie suur öö. Öö hääletute jumalate templis. Pühalik, suur, imeline öö, mil ohverdatakse jumalatele, mil nad ise ohver!“ davad

Lady Irene hingas raskesti. Ta tahtis nüüd kõnelda:

„Kas on võimalik, Singh Rah, et mu peigmees ja mina võtaksime osa sellest peost?“

Tekkis pikem vaikus.

Muusika mängis üleval kurvameelset tangot, millesse näis mahutatud armastuse kogu rõõm ja kurvastus.

Lady Irene tundis seda tangot. Ta oli tantsinud seda Fitzgeraldiga, tol õhtul, mil nad üksteist tundma olid õppinud.

„Veel iialgi ei ole inimesed keisri kaugelt maalt sellest peost osa võtnud, lady Irene ja sahib Fitzgerald,“ ütles Singh Rah häälletult. Ta ilus nägu sarnanes bronsmaskile. See oli täitsa liikumatu.

„Kas meie ei võiks olla esimesed, Singh Rah?“

See kõlas paluvalt.

„Teie ei tea, lady Irene, mis seisab teil ja sahib Fitzgeraldil ees, kui teid leitakse sel öösel pühaduses.“

„Teie kaitseks meid, Singh Rah. Teie võim on suur, väga suur. Me teame seda!“

„Sel puhul ei saaks ma aidata. Teie ei aina, mis teil ees seisab,“ kordas Singh Rah.

„Meie tahame sealjuures olla, Singh Rah, me tahame seda,“ ütles lady Irene. „Lubame teile pühalikult, et meie iialgi ei kõnele sõnagi asjust, mida näeme. Mitte iialgi, Singh Rah!“

See kõlas peaaegu vannutatavalt.

„Te tahate siis omal riisikol . . .?“

„Jah, Singh Rah!“

„Võtan teid ja sahib Fitzgeraldi kaasa!“

Lady Irene haaras fakiiri kätte:

„Tänu, tuhat tänu, Singh Rah!“

Singh Rah naeratas . . .

9.

Taevast oli kaetud tumedate pilvedega. Esimest korda nägid lady Irene ja Fitzgerald India taevast mitte helkivana ja sügavsinisena. Paksud pilved rippusid laisalt ja raskelt alla. Hirmutavalt ja õudselt. Lai dshunglimadalik näis surnud, lebas elutult. Seal . . . seal eemal seisis tempel, mille peale Singh Rah oli pööranud võoraste tähelepanu.

Säravvalgelt tõusis ta madalate puude keskelt, ületas neid oma sammaste ja laiade astmetega. Vähemad ehitused olid näha ta läheduses. Preestrite ja teenrite elumajad, kes hoolitsesid hääletute jumalate eest. Veel ei ölnud tulnud seksti pooldajad, nad ilmusid alles öö tulekul. Tühi oli lai tänav, mis juhtis pühaduse juure. Lady Irene arvas nä-

gevat astmetel tumedaid kogusid, kes raskelt siia ja sinna liikusid. „Maod?“ küsis ta fakiirilt ja ta hääl värises veidi. „Jumalad, lady Irene, jumalad, hiiglajumalad, kes valvavad pühadust. Need on vägevad, kes lebavad astmetel, end põimivad ümber sammaste, alati valmis kallaletungiks. Kuid ka templi sees on suuri ja väikseid jumalaid. Suured, hirmsad jõu poolest, väikesed mürgi läbi.“

„Kui palju jumalaid on templis ja õues?“ küsis Fitzgerald aralt.

„Ma ei tea nende arvu. Nad siginevad päeviti. Vaadake paremale.“

Ilma häält tõstmata oli Singh Rah öelnud viimased sõnad.

Lady Irene ja Fitzgerald märkasid hiigla suurt madu, kes lebas tee kõrval liikumatult soisel maal. Ta oli end kokku kerinud, kitsas, piklik pea terava keelega tõusis kokkukeritud, paksu kere keskelt.

Singh Rah seisatas ja kummardas sügavasti koletise ees. Tahtmatult olid lady Irene ja Fitzgerald kõrvale karanud.

„Ärge kartke, mylady, ärge kartke, sahib. Jumal teretab mind, usklikku.“

Madu ei liikunud. Ainult pilk jälgis kolme inimese liigutusi.

Singh Rah oli heitnud end maantee tolmusse, sirutas käed nagu vannutades mao poole. Rõngad vallandusid aeglaselt, rõngad, mis näisid hargnematud. Roomaja näis olevat vähemalt kuus meetrit pikk, nüüd, mil ta näitas end täies pikkuses. Hääletulroomas hiiglane lady Irenest ja Fitzgeraldist mööda üle tee, kadas madalas dshunglipadrikus.

Külm värin läbistas lady Irenet. Ta ei julgenud edasi minna, kartes, et astub mõne mao peale.

„Ootame minu pühaduses õhtut,“ ütles Singh Rah, „see ei ole siit kaugel. Seal valmistan end ette õhtuse tseremoonia jaoks ja seal olete esialgul kaitstud!“

Sõna „esialgul“ oli rõhutatud.

Kõik kolm sammusid üle soise tee dshungli sihis. Singh Rah tegi teed läbi tiheda võsa ja näis, et oksad ise tagasi pörkasid, jättes kitsa jalgteet vabaks. Kesk madalat palmirühma seisis väike puumaja. Lady Irene ja Fitzgerald pidid kummardama, et mitte pead lüüa vastu ukseposti. Ainus ruum, mis oli tume. Singh Rah süttas vahaküünla, mille oli kaasa võtnud.

„Varsti tuleb öö. Pean palvetama. Olge vait, palun teid . . .“

Liikumatu põlvitas Singh Rah tihes nurgas. Ta huuled olid kõvasti kinni. Fakiir

sarnanes lõkendava kütinla valgusel imeli-
sele pildile. Lady Irene ja Fitzgerald ei
teadnud, kui kaua nad olid niiviisi istunud
ja vaadelnud palvetavat fakiiri.

Aeglaselt tõusis Singh Rah:

„On juba aeg. Järgnege mulle! Pidu al-
gab varsti.“

Ta tõstis pea. Kuulatas.

„Kas kuulete?“

Võõrastele näis, et kuulsid kauget muu-
sikat. Muusikat metsikutes rütmides, tondi-
likku muusikat.

Singh Rah avas väikese bungalow ukse.
Peaaegu ebamaiselt särasid tähed. Pilved
olid kadunud. Üksikus toreduses säras, väl-
kus, vilkus Lõunarist. Miljonid ja miljonid
tähed sädelesid stügvasinisel horitsondil.

Üleval oli laotatud üle maa valgusemeri,
troopilise ilu inemeri. Ööd täitis uimastav,
hingemattev lõhn. Sirelite kohal, mille õisi
ei olnud märganud lady Irene ja Fitzgerald
onni astudes, surisesid suured, säravad putu-
kad, kuldsed punktid, mis võistlesid kuld-
piiskade säruga kolme inimese pea kohal.
See lõhn tuli maast, palmide ladvast, mis
kerges tuules sosistasid ja kohisesid,

Metsik muusika, mille kõla muutus ikka
kuuldavamaks, hirmutas lady Irene ja Fitz-
geraldi nende unistustest. Peaaegu olid nad
unustanud oma siinoleku eesmärgi.

Tagasihoitud hingega järgnesid nad Singh
Rah'le. Astusid varsti jälle laiemale tänavale,
läksid kiiresti üle hindude tumedate kogude
pika rea lõpul, astusid dshunglisse, libisesid
peaaegu üle pehme maapinna. Valgus lõi
neile näkku, tõrvikud põlesid punakalt.

Nad seisid hääletute jumalate templi läheduses,
Singh Rah lükkas nad edasi, laia
lehvikpalmi varju, mis peitis neid peaaegu
otsatu inimhulga silmade eest.

Inimesed . . . Inimesed . . . Naised...
Mehed . . . Mehed . . . Naised . . .
Moonutatud, ekstaatilised näod, ülessiruta-
tud, pruunid käevarred, metsikud, arusaam-
amatud htiüded . . . Igalpool tõrvikud :
templi katusel, preestrite majade katustel...
laias pargis . . .

Kas ei roomanud seal midagi sammaste
vahel . . . paisus . . . tõmbas end ke-
raste . . . Kas ei rippunud midagi sam-
mastelt alla . . . sirutas end . . . pöör-
les . . . kiikus kord siia, kord sinna nagu
vägevad oksad tormis?

Valge, suletud ahelana seisid preestrid
templi pealmisel astmel. Hiiglamadude pead
puudutasid neid, nende kehad libisesid
mööda valgelt riidetatud preestritest . . .
Kuid need mehed ei liikunud, ei põrganud

tagasi. Nende jumalad, keda nad hoidsid, ei
teinud neile midagi, eriti mitte sel öösel,
mis oli pühendatud nende auks.

Vanad näod, kortsulised ja koltunud, timb-
ritsetud pikkadest, valgetest habemetest . . .
noored, värsked näod, noormehed, kes täna
ehk esimest korda tegid kaasa hääletute
jumalate peo. Ei olnud kuulda, mis preest-
rid kõnelesid või laulsid. Närveäritav, eru-
tav muusika neelas kõik muud hääled.

Templi katusele ilmusid nüüd mõned kog-
ud, keda tõrvikute valgus punaka tulega
valgustas. Nende kätes liikus midagi. Pöör-
les. Nad hoidsid madusid. Sirutasid käed
välja, tõmbasid nad tagasi, kargasid tihelt
jalalt teisele. Karjusid. Sirutasid käed õhku.
Tõstsid maod suu juure. Öuduse värinaga
nägid Irene ja Fitzgerald, kuidas roomajate
pead kadusid, siis jälle välja kisti. Veri
purskas peadeta madude kehadele, mis tuk-
susid ja end hullumeelse kiirusega keerasid.
Poognas lendasid peadeta madude kehad ka-
tuselt alla, näisid veel maapinnal roomata
tahtvat, jäid siis lamama. Inimhulk haaras
nende järele, tõstis nad üles, suudles neid,
määris nägusid ja käsi purskava verrega. Nad
nägid nüüd kahekordselt öudsed välja, sar-
nanesid kurjadele vaimudele, keda kuristik
välja on sülganud.

Templi uks avanes laialt:

Preestrid . . . Valged . . . valged...
maod käte vahel, ümber kaela, ümber keha.
Mõned kandsid kümme . . . kaksteistküün-
mend . . . neliteistkümmend madu, suuri,
väiksemaid . . . madusid täispuhutud kae-
laga . . . kobrasid . . .

Ja neile preestritele järgnes rauk punases,
kullaga kaunistatud rüüs.

Teised preestrid, inimhulk põlvitas maha.
Ka Singh Rah oli end maha heitnud, kuna
lady Irene ja Fitzgerald, väristatud metsikust
öudusest, silmi ei saanud mujale pöörata.

Rauk tõstis õhku suure, kuldse mao. Pü-
haduse silmad läikisid kallihinnaliste tee-
mantide puhtas tules, ebajumala seljal sä-
tendasid kalliskivid.

Kolm korda tõstis ja langetas ülemprees-
ter mao, nagu õnnistades inimhulka. Muu-
sika oli vaikunud. Kahekordselt lämmata-
valt mõjus see surmavaikus peale endist
kõrvulukustavat müra. Rütmiliselt tõusis ja
vajus madu. Näis; et ta elab.

Vana mees ütles mõned laused. Ta võis
olla tüheksakümmend või veel enam, kuid ta
hääle kõlas täielt, kostis läbi ümbruskonna.
Siis kadus ta, saadetud preestritest. Heledalt
kriiskas muusika. Torupillid kajasid. Trum-
mid põrisesid tumedalt.

M. Männil & Ko.

Tallinn, Pikk tän. 13. Telef. 431-49.

Raud- ja teraskaubad, ehitustarbed, tasku, habeme-, laua- ja kööginoad. Habemeajamisaparaadid ja eraldi terad. Juukselõikusemasinad ja igasugu käärid. Alpacca, lauanoad, lusikad ja kulbid. Petroleumiahjud: „Orig. Haller“ ja „Deemon“. Liurauad. Laskeriistad, laskemoon ja jahitarbed.

Hinnad mõõdukad.

Inimhulk mõirgas, hõiskas, kriiskas. Naised rebisid tikitud sallid peast, süsinustad juuksed langesid raskelt alla, mehed löid rusikatega rinnale, hammustasid huuled katki, kraapisid põski, et nende veri segunes tapetud madude verrega. Kõrged raotuled löid leekima. Siin, seal. Leegitsesid ja leegitsesid. Raod praksusid.

Laias ringis seisid nad ümber tulede. Kaheksa meest tassisid kaks määratud madu tulede juure, kiskusid neid, torkasid neid teravate keppidega.

Nüüd hammustasid hiiglased üksteist. Teravad hambad tungisid pehmesse lihasse. Inimhulk löi neid jalaga, ässitas neid üksteise vastu, tantsis joobunult nende ümber. Nüüd veeresid mõlemad maod, ühes kerask, raotule poole. Jäid — üks keha — hõõguva leegi läheduses lebama. Edasi . . . Jalahoop . . . Veel üks . . . Kõrgele pritsisid tulesädemed. Kõrvetatud liha hais, sisin täitis kuuma õõhku. Põlevad maod tõusid kõrgele, madude kehad ei suutnud enam vallandada sõlme, millesse nad olid mässitud, jõuetud lõuad haarasid õhku, rõstitud nahk venis, tõusis, lõhkes.

Pritsis rasv. Veeres üle tule serva. Kuumus neelas ta ära. Nüüd olid maod üksteisest vabanenud. Tõusid, kahe tulesambana, veel kord, viimast korda, kõrgele, kõrgele üles, pildusid sädemeid laiali, langesid jälle tulle tagasi, kadusid leekidesse.

Hõisates tantsis hullumeelne inimhulk ümber kahe hääletu jumala.

Üks väiksem madu heideti suure ette. See haaras ta, rebis ta enese järele, teine katsus põgeneda, kuid kadus tolli tolli järele suurema lõugade vahel, muutus väiksemaks, ainult pea veel vaatas välja, nagu kaks pead ühe keha küljes. Nüüd kadus ka pea võitja laialiaetud lõugades, jalahoop

. . . teine . . . vormitu mass tuli lõppeva mao lõugadest. Lebas maas, visati tulle.

Suures kaares järgnes üks hiiglamadu alasti hindule, kes hoidis käes juusteravat nuga. Nüüd haaras ta hindu jala järele. Kiire löige. Kallaletung kallaletungi järele, löige löike järele. Sügavad haavad plekivilisel nahal. Mees heitis end vaenlase peale, tõmmati maha, tõusis uuesti, löikas määratu jõuga hiiglamao keskelt pooleks ja mõlemad osad väänlesid surmaheitluses maas.

Lady Irene pidi palmi tüvest kinni hoidma, et mitte ümber langeda. Ta heitis kiire pilgu Fitzgeraldile, kelle nägu näis omas kahvatuses otse tondilik.

Kus oli aga Singh Rah?

Fakiir ei seisnud enam nende kõrval.

Nad märkasid teda äkki templi pealmisel astmel, nägid, kuidas ta väljasirutatud käel näitas palmi poole, kus seisid nad. Kõik silmad pöördusid nende poole. Lady Irene tundis, et tast kinni haarati, ta maha paisati, katsus end suure jõupingutusega vabastada, kuid hoiti kinni ja seoti liikumatuks puntraks. Fitzgerald lebas ta kõrval, samuti seotud, samuti kaitsetu. Märg rätik sules lady Irene suu. Lämpunud häälikud . . . Korin . . . Rätik topiti ta hammaste vahele. Üliinimlikult suurelt seisis Singh Rah valgete preestrite vahel. Lady Irene ja Fitzgerald pandi lõppevate ja lõpunud madude vahele tulisele pinnale.

Ainult õnnetute silmad kõnelesid. Suust tulid arusaamatud hääled.

Välkkiirelt vaheldusid lady Irene mõtted. Kadnuud: ta teadis seda. Seda teadis ka Fitzgerald, kelle püüanikistud, õudusega täidetud silmi ta võis näha.

Singh Rah hüüdis mõnele hindule paar sõna.

Jõuluhommik.

Foto: A. Merimägi. Kaamera: Box-Tengor (Zeiss-Ikon).

Kümme . . . Kakskümmend hindut tormasid ta kallale, mõlemate eurooplaste kehad kiikusid kõrgel kandjate peade kohal . . . nad komistasid astinest üles.

Uksed avanesid ja siis lamasid lady Irene ja Fitzgerald templis.

Templi sisemus oli heledasti valgustatud. Keskel seisis bassein. Pealispind läikis rohelt, vee ääres olid maod, paksud, laisad maod. Nad vilgutasi keeli, roomasid ringi, lbasid jällegi vaikselt. Ja seinte ääres. . . Maod . . . maod . . . maod . . .

Nad lebasid paksudes hunikutes, neist vaatasid mitu pead välja. Igalpool maod. Lady Irene kõrval lebas määratu tiigrimadu, kiskus lõuad lahti, tõstis keha, liigutas kaela. Lebas jällegi vaikselt.

Jälle avanes uks laialt :

Sisse astus Singh Rah, saadetud preestritest. Poolringis asetasi nad end ümber lady Irene ja Fitzgeraldi. Kõik headus, kõik inimlikkus olid kadunud fakiiri näost. Kus oli heasüdamlikkus, mis oli lebanud päikesepaistelise särana ta joontel? Kus oli rahu, mis oli hoovanud tast? Karistav, kättemaksev, hirmus jumal — see oli Singh Rah sel silmapilgul.

„Hoiatasin teid,“ hüüdis fakiir ja ta hääl oli terav ja kriiskav, „alatu, valge rämps, kes tuleb igale poole, kes nuusib meie sügavamaid, pühamaid tundeid nagu jahisaaki, mida tahab tappa. Teie olete üle ujutanud meie maa, olete roojastanud jämedate jalgadega pühitsetud maa, olete võtnud meilt vabaduse, olete teinud meid orjadeks. Te tulite me vaikusse dshunglisse,

röövisite ta rahu, ei jätnud meid rahule, mis heljus õrna pilvena meie peade kohal. Te tungisite siia nagu jahihimulised loomad, hullemad kui tiigrid, leopardid ja jaguaarid. Kuhu teie tulite, tõite kaasa oma tsiviliisatsiooni, võtsite meilt meie kultuuri. Tahtsite seda meilt võtta. Kuid see õnnestus ainult näiliselt. Visalt pidasime me kinni vanast, ei andnud end ära, jäime nendeks, kes oleme sajandeid ja aastatuhandeid. Te röövisite meilt meie maapinna, kuid selle all on hakanud käärima, seal aurab ja suitseb, kuni tuleb päev, mil tuline leek lööb taevasse, põlevalt, põletavalt, hävitavalt. Kuni tuleb päev, mil teie ja teiesarnased Bombays, Madrases, Benaresis ja Kalkuttas neate tunde, mil tulite meie juure, mil teile tuli mõte käputäie inimestega võitjaid mängida.

Kas mõtlete sepoidele, kes seotakse kahurite suude ette? Kas mõtlete tuhandetele, kes teie hobuste jalgade alla sötkutakse? Kas mõtlete neile, kes on visatud Gangesi laintesse? Kas mõtlete naistele, lastele, kes on olnud teie ohvrid? Teie . . . teie . . . Te olete tahtnud tungida meie hingede sügavamatesse sügavustesse, India rahva hingedesse, uudishimuliselt, sensatsioonihimuliselt, häbitu pealetikkuvusega. Meie ei avanud ialgi oma hingi. Nad jäid lukustatuteks. Mis teate meist? Kuid kui palju, lõpmatult palju teame meie teist! Teie ei ole lukustatud, me näeme teist läbi, näeme te abituid tundeid ja äritusi, me teame, mida peame teist mõtlema, teame, et teie sõnad on valelikud, teie naeratus petlik ja võlts, teie mõtted häbematud, alatud ja vastikud. Tõmbusime teist ikka rohkem ja rohkem tagasi, põgenesime ikka kaugemale dshunglisse. Kuid sinnagi tahtsite meile järgneda, tahtsite tundma õppida meie tseremooniasid, meie kombeid. Mitte aukartusest meie jumalate vastu. Ei — te tahtsite kodus jutustada, et võisite kuulata meid meie riitustel, te tahtsite meie üle naerata, teie, kelle üle meie naerame . . . naerame . . . naerame . . . Teie . . . teie — — inglased!“

Singh Rah vaikis. Tummalt seisid preestrid. Vaatasid süngelt aheldute peale alla.

„Nüüd otsustasime siis, et jätame teid koitudni templisse. Kui teie ei liiguta, jätavad jumalad teie ehk ellu. Mõelge, et kõige väiksem tuksatus tähendab kindlat surmal!“

Valgus, mis seni oli valgustanud templi sisemust, kustus. Läbi kõrge akna, ainus ruumis, langesid kahvatud kiired. Muusika,

metsik, närveäritav muusika, kõlas kaugel. Vaikis.

Mitte liigutada, mõtles lady Irene, taeva pärast, mitte liigutada. Kuid talle näis, et ta selg puudutas jäämäge. Määratu külmus hoovas tast üle, raskendas hingamist, halvatas käsi ja jalgu, nõõris jäiste sõrmedega kõri kinni.

Kõigis nurkades liikusid maod. Peen, kõrge sisin, mis oli enne kostnud, kordus, kasvas, näis igalt poolt tulevat. Hiiglamadu, kes oli lebanud lady Irene läheduses, roomas raskelt minema. Lõpmatult teritud kuulmisega mõistis Irene, et loom eemaldus. Hirmsa ühetooniikkusega langes üks piisk teise järele basseini templi keskel. Igas langevas piisas näis peituvat igavik. Piisad . . . piisad . . . piisad . . .

Madude hunik nurgas lahenes. Läks laiali. Loomad, kes seni olid olnud ühte põimunud, võib olla päevi, võib olla nädalaid, hakkasid äkki erisuutes liikuma. Üks madu oli teinud alguse, oli tõstnud pea, oli puudutanud kaaslast. Küllalt laisast rahust. Virgutatud, teised maod järgnesid ta eeskujule. Küllalt laiskusest ja rahust. Jälle veidi ringi roomata, templis saaki otsida.

Ei kestnud kaua ja kakskümmend, kolmkümmend kobrat libisesid hääletult üle kivipõranda. Libisesid kuuvalge akna poole, basseini juure, kuhu langesid piisad, äratasid seal puhkavaid kaaslasti, roomasid nende üle, jõid, libisesid jälle basseinist välja. Tulid lähemale. Lady Irenele lähemale.

Kuni juuste juurteni tundis Irene nende lähenemist. Ta tundis seda, nagu oleks soomustatud kehad teda juba puudutanud, nagu oleks peened keeled ta tardunud näo üle libisenud, nagu oleks ta juba hammustatud, mis on tunda nagu elektrilööki ja millele järgneb kohe kõige õudsem mõju.

Aeglaselt tulid nad lähemale, viivitades, see kõlas nagu veaks keegi rasket vaipa üle põranda. Irene surus hambad alumisesse huulesse. Nad tulid . . . tulid . . . tulid . . .

Ta jalgade ees peatus esimene madu. Teised olid peatanud juba teel. Kuid see . . . see üks . . . see hirmus . . . Ta lebas viis, kuus sentimeetrit lady Irene jalast eemal . . . Väike, vaevalt märgatav liigutus — ja madu hammustab. Ettevaatlikult, üsna tasa katsus lady Irene jalga kõrgemale tõmmata. Ta katsus seda. Kuid jalg näis halvatud. Mitte ahelad ei takistanud teda, vaid ta jalas oli kramp. Ta katsus veel kord . . . Ei. See ei läinud. Muskliid olid jõuetud. Raskelt lebas jalg mao läheduses. Poolavatud laude alt vaatas lady

Irene looma: see oli kobra hiiglaeksemplaar, suurem kui too, kelle seersant Pum oli püüdnud varemete juures ja sugugi mitte võrreldav sellega, kelle oli võitnud mungo.

Kobra toreduseksemplaar: vist vana, väga vana, ehk hästi toidetud, ehk ka näljane . . . Ja kergesti äritatud . . .

Lady Irene luges . . . Luges ühetooniliselt langevaid veepiisku. Luges vaimus: Üks . . . ei, madu ei liiguta . . . kaks . . . veel ikka mitte . . . kolm . . . ta on rahulik . . . neli . . . tungib ta nüüd ehk kallale? . . . viis . . . kuus . . . seitse . . . kaheksa . . . Piisk piisa järele . . . Sekund sekundi järele . . . Igavik . . . tardunud, julm, venitav igavik . . .

Ja äkki tuksatas lady Irenes põlav soov, et saaks hammustatud. Meeletu, hirmus soov, et saaks vabastatud sellest hirmsast pinevusest, iga hinna eest, ka surma hinna eest. Ta ei võinud enam lugeda, ta ei suutnud enam kuulutada piiskade langemist, ta ei suutnud midagi . . . mitte midagi. Ta ei suutnud mõelda, ei suutnud kuulutada, kas maod tulid, ta ei saanud hingata . . . ta ei saanud enam midagi teha . . .

Ta lebas liikumatult. Käevarred, kokkunoõritud käevarred olid paksudest köitest paistetunud, sääred valutasi, rinda näis suruvat tsentneriraskus.

Üliinimliku jõupingutusega katsus ta nüüd siiski jalaga puhkavat madu tõugata. Ta nägi palavikutaolist vaeva, higi seisis jämedate piiskadena ta otsaesisel, ta võitles, võitles . . .

Lõpuks õnnestus tal siiski jalga ühe sentimeetri võrra edasi nihutada. Kaugemale ta ei saanud. Veel mitte. Kuid see pidi sündima . . . Parem süra seda surma, kui veel hirmsamat. Parem kohe, mitte tunni pärast . . . kahe tunni pärast . . . kolme . . . või võib olla silmapilgul, mil avanes templiüks, mil katsus vabadus. Jälle katsus ta jalga edasi nihutada. Ühe sentimeetri . . . veel ühe . . . Kuid maduni, kes lebas apaatiliselt maas, ta ei küüinud.

Jälle sirutas ta jala ettepoole. Nüüd . . . nüüd tundis ta pehmet maakeha, tundis, kuidas loom tursus, tundis, kuidas ta välkkiirelt ringi pööras ja hammustas . . . hammustas . . . hammustas . . .

Ta tundis pistet, aga see ei teinud valu. Oli peaaegu hea tunne. See oli nagu silitus — imelik — — pehme — — silitus . . .

Ta avas silmad.

Jõulukuuske kaunistamas.

Foto: F. Kleiner. Plaat: Agfa Ultra-Special.

Seal — eemal — istus lauakese ääres, kus põles punane lamp . . . Seal istus

Magalore Singh, tema kõrval pealik Sharke.

Ja siin ta kõrval . . .

Singh Rah . . .

Ja Fitzgerald . . . Vinston Fitzgerald...

Ta pani parajasti käe Irene käevarrele. Vaatas talle silma.

„Kas mäletad tangot, mida nad praegu mängivad? Tantsisime teda õhtul, kui üksteist tundma õppisime.“

Jah. Nad mängisid tangot. Veel ikka tangot. Ja tema, lady Irene istus Singh Rah ja Vinston Fitzgeraldi vahel ja . . .

Ja Singh Rah . . .

Singh Rah . . .

Lady Irene vaatas segaselt . . .

Tuksatas.

„Mis sul on armsam?“ küsis Fitzgerald murelikult.

„Mitte midagi, sahib . . . pettepill . . . väike pettepill . . .“ naeratas Singh Rah.

* * *

Lady Irene pani oma käe Fitzgeraldi käevarrele. Ta hääli värises: „Sa telegraferid homme kohe Edwardile, Vinston, ja nõud oma ärakomandeerimist Indiast. See on . . .?“

Ta vaikis äkki.

Vinston Fitzgerald vaatas mõrsjale kindlasti silmadesse ja noogutas.

(Lõpp).

Minu jõuluõhtu.

Leili Waaldemägi.

Vaikus. Pole enam nii külm kui päeval, kuid aknaid ehivad siiski jäälilled. Taevas on pilves; sajab pehmet lund. Keset mu toakest seisab ehitud jõulupuu. Pole küll veel kaugeltki päris jõulud — need veel hoopis kaugel, aga minu jõulud on täna. Tänapäev on mulle palju enam jõuludeks, kui ükski teine päev jõulul. Kaugelt tuli sõber, ainuke maailmas, keda näen ainult harva. Rong tõi ta kaugel läbi härmaehes

hommiku, rong viib ta jälle tagasi. Mu jõulud on ainult nii pikad kui palju on aega ühest rongist teiseni. — Süütame kütünlad ehitud puul ja rõõmustame lastena. —

Kustuvad kütünlad, peame ka meie lahuma. Kumbki läheb meist oma teed, kuhu kutsuvad meid kohustused.

Algab pikk äripäev — mu jõuluõhtu on mööda.

Jaani jõulukink.

Jaanikene seisis akna juures toolil, joonistas ruudule mürja sõrmega kõiksuguseid vigureid ja vahtis kurvalt välja. Lumehelbed keerlesid õhus ja panid majadele ning puudele valged kübarad pähe; — igalpool valitses pidulikkus.

Aga Jaanikese tuju oli täiesti rikutud ja seda ei võinud talle keegi pahaks panna. Juba mitu nädalat oli ta hea laps olnud, väikestele õeketele ei olnud tema valitsuse-tuju midagi paha teinud, — ja nüüd oli asi nii!

„Jaanike,“ oli isa praegu ütelnud, „ei või parata, hobusest jääd sa seekord ilma. Ma ütlen sulle seda nüüd, et sa siis õhtul väga murelik ei oleks, mu pois.“

Jaanikene nägi igatsetud hobust vaimus oma ees, kui ilus ta oli! — Ja sellest pidi ta ilma jääma? Ja kui see veel üks oleks olnud! Aga ema oli nutnud, suured, rasked pisarad veeresid veel praegu üle tema armaste, kahvatanud palgete maha, ja see tegi Jaanikese südame härdaks. Ta ei tahtnud seda aga näidata, sellepärast pööras ta selja vanemate poole ja vahtis aknast välja.

„Ära nuta, Anna,“ ütles isa südamlikult. „See ei aita ju midagi. Muidu olid alati tragi, kui meil hädapäevad käes olid, ja nüüd voolavad sul pisarad, nagu oleks sul sinna veekraanid käänatud. Meie peame kokku hoidma, ei või parata, ja ka poisile ei või see viga teha, kui ta ju aegsasti kibedust saab tunda.“

Ema pea vajus isa rinnale ja ta sosistas nuttes:

„Mina olen kõigi sinu murede juures süüdlane, ilma minuta —“

„Ilma sinuta, mu armas Anna, mis ma siis õieti oleksin? Sina ja lapsed — mis paremat võib enesele üks vaene ametnik veel soovida?“

„Kui sa mind ei oleks võtnud, oleksid nüüd Jumal teab missugusel heal kohal ja kuulus mees. Ainult minu pärast oled sa kõigest ilma jäänud, ka oma isa armastusest ja õnnistusest. Kas sa siis ei usu, et ta kord järele annab ja sind näha igatseb?“

„Ära seda looda, Anna,“ ütles isa tõsiselt. „Mina tunnen tema kivist

südant ja paendumata valjust. Et ma ta plaanid luhta ajasin, vaese naise võtsin ja ametnikuks hakkasin, kes ainult 100 krooni kuus palka saab, ei anna ta mulle iial andeks. Temale ei tohi meie loota.“

„Jah, seal istub ta nüüd omas tühjas, suures majas,“ hüüdis ema, „nii üks ja maha jäetud vanul päivil. Kui paljust armastusest peab ta ilma olema, sest et ta meie lapsigi ei tunne. Oh, ta on kerjusvaene kõige oma raha juures! Arnas mees,“ noor naine vaatas abikaasale murelikult otsa — „On sul muresid? Eks ole, poodivõlg ja tütr on maksta. Ma tean, kui raske sul on, Jaanikest ilma jõulurõõmuta — ilma hobusetä — jätta.“

„Ei ole midagi teha ja kurtmine ei too ka mingit tulu, armas naine. Nüüd aga pean jälle kontorisse minema. Tule, Jaan, anna mulle suud ja ole mees. Sina pead ema trööstimä, — mis ütleb ta alati, kui ma murelik olen?“

Jõulukuusk metsas.

Le Loche
Schveiz

Asutatud
1826 a.

A.-S. H^y MOSER & K^o

Pikk t. 19.
Tel. 22-67

soovitab rikkalikumas valikus

tasku- ja käekelli maailma kuulsa H-y Moser & C-ie vabrikust Le Loche Schveiz. Seina-
laua- ja äratuskellasid. Kette- ja käevõrusid kuld ja plaquë. Parimat Rootsi kristalli.

„Jumal on helde; pane kõik oma mured tema peale,“ vastab väike mees vahvasti. —

* * *

„Ema,“ küsib Jaan, kui isa lahkunud, „on siis vanaisa tõesti nii vaene?“

„Jah, Jaanikene, ta on vaene mees, vaene ja mahajäetud ja ka väga õnnetu.“

„Kas sa siis teda ei või aidata? täna on ju jõuluõhtu?“ küsis laps tõsiselt.

„Ei, Jaanikene, — seda ma ei või! Ei täna ega ialgi.“

Ema läks vähemate laste juure ja Jaanikene kraameldas oma mänguasjadega. Korraga võttis ta palitu selga, pani mütsikese pähe ja jooksis õue. Ta nägu tunnistas, et oli tähtsa otsuse teinud.

* * *

„Siin on üks väike poiss, härra Kulla, kes Teile midagi tahab tuua,“ teatas paks passija ja lükkas Jaanikese vanahärra juure tuppa.

See võttis prillid ninalt ja vaatas tusaselt tões.

„Mis see tähendab, laps, mis sa tahad? Kui sul on midagi ära anda, siis tee seda väljas. Mul ei ole aega.“

Jaanikene seisis nagu väike lumemees; mütsil, mis tal käes oli, niisama ilusatel kräsujuuustel särasid sulavad lumehelbed; ta punetav näoke hiilgas märjalt. Pikkamisi astus ta lähemale ja pani käekese usaldavalt vanakese põlvele.

Siis võttis ta taskust mingisuguse pakikese.

„Siin on üks meekook, selle tõin ma sulle kaasa,“ ütles ta paberit lahti tehes. „Vaata, üks nurk on ära murdunud, kui sa seda natuke lakud, jääb nurk jälle kinni. Magus jõululõhn on tal juures, eks ole? Noh, kas rõõmustad ka selle üle?“

„Laps, mis sul meelde tuleb,“ hüüdis vanake, pahameele ja imestuse vahel vankudes. „Mulle ei ole midagi kingitust tarvis, võta aga oma kook jälle kaasa. Kust sa õige sellele tulid, et mulle koogi tood?“

„Sa oled ju väga vaene ja keegi ei või sind aidata, sellepärast tahtsin ma oma koogi sulle anda. Hendrik kinkis ta mulle. Kas tead, Hendrik on väga rikas, tal on 37 krooni hoiukassas, ja kui ta sõduriaja ära teenib, võtab ta meie Liina naiseks. Siis algab jälle tüdrukutehädä, ütleb ema, sest niisugust me enam ei saa.“

Vana härra silmitses haruldast külalist pead raputades. Jaan vaatas uurivalt ringi.

„Sinu juures ei ole ilus,“ ütles ta, „jõulu- puudki ei ole näha. Kas sul siis lapsi ei ole?“

„Ei,“ vastas vanake lühidalt ja valjult.

„See on paha,“ kahetses Jaan, vanakesele oma sinisilmadega tõsiselt otsa vaadates. „Kas tead, meil on alati väikseid lapsi. Kui nüüd mõni veel tuleb, selle võid omale saada. Küsi aga emalt. Meie uus laps on üsna väike, tal ei ole veel hambaid ega juukseid, just kui sinulgi. Kas su hambad enam ei kasva? Ei? Sa pead Jumalat õige südamest paluma, küll ta sulle siis uued kingib.“

„Laps, mis sa räägid,“ ütles vanake. Ta ei julenud Jaani käekest põlvelt ära lükata; vastu tahtmist võttis poisi armsus ta vangi.

„Nagu Jumal minu ja mu hammaste pärast muret tunneks,“ nurises ta.

„Seda sa ei tea?“ hüüdis Jaan tõsiselt. „Jumal muretseb kõigi eest, minu hobusegi eest. Isa ütleb, hobune olla liig kallis, ja ema nuttis. Aga sa pead nägema, hobuse saan ma ometi. Jumal on alati hea ja helde.“

Vanake naeratas natuke. Kaua aastate jooksul oli see küll esimene kord, et sellest valjust näost pehme jumi üle käis.

Jaan nägi seda ja vaatas vanakesele aralt otsa.;

„Kas tohin kuulatada?“ palus ta ja surus oma kräsupea vanakese rinna najale. „Sul on ju süda ka, päris tõsine süda,“ hüüdis ta imestades; „see tuksub niisama tikk-takk, tikk-takk, nagu minul ja emalgi.“

„Kuidas arvasid sa siis, et minu süda tuksub?“ küsis vanake, kätt õrnasti lapse keha ümber pannes.

„Isa ütles, sul olla kivist süda; mina arvasin, et see ei tuksugi, ja üldse, sa oled hea mees ja ma võin oma raamatu vististi välja võtta?“

Ja vanakese imestuseks tõmbas Jaan oma kuue alt suure kooliatlase välja.

„Ma arvasin, et kui sa mind peksta tahad, siis see raamat löökisid nii valusasti ei lase tunda; suured poisid, kes koolis käivad, teevad ikka nii.“

Laps vaatas vanakesele armsasti ja usaldavalt otsa.

„Noh, võta kook nüüd vastu,“ palus ta südamlikult, „ja ole rõõmus, et meile täna Õnnistegija on stündinud! Jõuluevangeliumi sa ometi tunnud? Kuidas ilus ingel vaeste karjaste juurde tuli ja ütles: „Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu!“ Ja siis läks kõik valgeks ja ilusaks! Kas sa ei kuule, mis ma ütlen — kuule ometi!“

Ja lapse väikesed käed raputasid vana-meest varrukast.

Selle silmad olid aga keeletus imestuses atlase kaanel seisvalt nimelt lapsele pöörnud.

„Mis su nimi on, laps? Kes on su siia saatnud?“

„Ei keegi; sa ei tea sedagi, mis minu

nimi on? Jaan, Jaan Kulla. Ma ei ütelnudki emale, et kord heameelega siia sind tahtsin vaatama tulla, sest et sa minu vanaisa oled ja mul sinust kahju on, et sa nii vaene ja üksik oled. Ega ma ometi vallatu ei olnud, miks sa nüüd korraga nutma hakkad; või pean ma ära minema?“

Vanake tõstis lapse oma põlvele ja suudles käekest, mis ta kortsus palet paitas.

„Väike Jaanikene,“ ütles ta pehmesti, „ära mine mitte ära! Jutusta mulle oma isast, oma õdedest ja ka — oma emast!“

* * *

Kullade juures ei olnud jõulupuu hilisest õhtust hoolimata veelgi põlema süüdatud.

Jaan oli ju mitme tunni eest kadunud ja ema kõndis rahutult ringi, kuna isa rõõmus püüdis olla.

„Sa kardad ilmaaegu,“ ütles ta abikaasa vastu. „Jaan on nupukas poisike, kes nii kergesti end ei lase kotti ajada. Vististi on ta mõne oma sõbra juures. Et sind rahustada, lähen ma nüüd ja annan asjaloo politseile teada.“

Ta avas ukse ja jäi imestuse pärast keeletult seisma.

Seal seisis Jaan, oma järele ilusat suurt hobust vedades ja teise käega ühe vanamehe käest kinni hoides.

„Mina olen vanaisa siia toonud,“ teatas Jaan rõõmsalt; „ta peab ilusa jõulupuu saama ja minu meekoogi söi ta juba ära!“

Vanake ulatas pojale vaba parema käe.

„Rahu maa peal,“ ütles ta pehmesti; „anna mulle andeks, armas poeg!“

Esimeene lumi.

Leili Vaaldemägi.

On pime stigisõhtu. Tuul tõttab tuisates läbi puude ja taevast katavad rasked tinahallid pilved. Rong tormab metsikul kiirul läbi pimeduse, nagu põgenedes tuhandete tagaajavate vaimude eest. Minutine peatus. ja jälle uus metsik tormamine. Minutid ja kilomeetrid kadusid lennul! Viimaks ometi saime sõlmejaama. Kiiresti kaovad reisijad pimedasse cõsse.

Väljas sajab esimest lund. Pikkamisi, pikkamisi langevad valged lumetähekesed maale. Esimesed neist, nagu kartes mudast maapinda, teevad mõne tiiru õhus, enne kui alla vaovad. Nendele järgnevad uued ja ikka uued, kuni umbes tunni võrra hiljem terve maapind valge põhme vaiba alla talvunele on uinunud.

Ja puuduks armastus.

Saksä kirjanik **Geo Herting.**

Täna ta maeti, see vana, Dobler. Ei olnud palju neid, kes seisid ta haua äärel. Kust pidigi võetama aeg, nüüd, lõikuse ajal, mil kõigil nii palju tööd, vana kasutu eraku matmiseks.

Hea, et ta suri, nüüd polnud valla teemaga enam tülitust, ja kohale, mis vabanes, võidi asetada mõni teine kasutu isik. — —

Maailm on tänamatu ja unustab ruttu.

Martin Dobler polnud alati olnud selline. Nelikümmend aastat tagasi oli ta veel noor, tugev mees, kes vanaksjäänud vanemait talu parajasti oma kätte võtnud ja nüüd talus oma noore jõuga hoolikalt töötas.

Kõik õnnestus tal hästi ja inimesed pistsid pead kokku ning ütlesid: „See mees oskab!“

Midagi puudus aga veel ta talus. Noor perenaine.

Oli palju noori neiusid, kes meelsasti oleksid tahtnud saada Dobleri perenaiseks. Nii mõnigi tubli talutütar austas salamahti toredat Martinit, kes tõesti tore välja nägi, kui ta pühapäevariides kirikusse läks.

Aga Martin ei küsinud neist. Kuni armastus temagi valdas. Hofari Leeni oli see valdaja. Neiu oli 22 aastat vana, blondjuus-tega ja õitsva näoga.

Ja kõik näis minevat hästi. Martin ja Leeni tantsisid peol koos ja kogu küla tunnistas nad õigeks paariks.

Järgnes ka pühapäev, mil õpetaja kantlist kuulutas: „Martin Dobler ja Leeni Hofar tahavad abielluda.“

Kaugemale asi ei arenenud. Järgmisel kolmapäeval pistsid inimesed pead kokku ja ütlesid:

„Jah, kes oleks seda teadnud! Ei, aga Dobler! Ei, Leeni! Nüüd olid nad kihlatud. Ei, kes oleks seda teadnud arvata!“

Üsna igapäevase looga lõppes Martin Dobleri eluõnne lühike unenägu. — —

Lobisejad olid Martinile kõrva sosistanud:

„Tead, milline Leeni on? Kui ma kord juba Dobleri talus olen, küll siis saan vanadega hakkama, on ta ütelnud. Ega nad igavesti ela! Ei, Leenil südant nähtavasti küll ei ole!“

Martin Dobler naeris, kui seda kuulis. Õhtul läks ta Leeni juure ja ütles talle seda.

„Oled sa seda ütelnud?“

Leeni korraldas oma põlle.

„Mu Jumal, mis inimesed kohe arvavad.

Muidugi ütlesin seda. Aga see pole pahasti mõeldud. Kõnekäänd nagu mõni muugi!“

Nüüd vilistas Martin, võttis kübara ja lahkus.

„Siis võin minna õpetaja juure, et ta kihlused tühistaks!“

Leeni nuttis, palus, kuid Martin jäi kangekaelseks.

„Saan ilmagi läbi, pole perenaist vajagi. Jumalaga, Leeni!“ ütles ta, aga ta hääles värises valu.

Inimesed pistsid jälle pead kokku ja ütlesid:

„See pole Dobleri poolt õige tegu. Selliseid jutte ei maksaks tähele panna!“

— — —

Aga Martin ei hoolinud sellest, vaid töötas edasi. Ainult vahetevahel võpatas ta nägu ja ta palgele tekkisid kortsud nagu põllule vaod.

Muidugi, kui Leeni oleks suu pidanud!

Vanad Doblerid ei oleks tal kaua ees seisnud, nad surid varsti. Martin võttis enesele sulase ja töö jätkus.

Leeni leidis enesele varsti teise kosilase. Tema pulmapäeval istus Martin üksipäi õues yeovankril ja mõtles ning mõtles. Muusika helises ta kõrvus ja torkas valusasti ta südant.

„On omalaadi mees,“ ütlesid inimesed, „hoiab eemale teisteist ja haudub mõtteid.“

Ja aastad tulid ning läksid, puistasid rõõmu ning muret maa peale maha ja kaevasid vagusid põldudele ja nägudele . . .

Kord tuli Leeni tema juure. Dobler otse ehmatas teda nähes. Nii lahjaks ja kondiseks oli ta jäänud. Ja ta endine hele hääl oli muutunud kärisevaks.

Kõik meelepaha sulas seda viletsust nähes.

„Tulen, Martin, sinult nõu küsima. Meie asi on otsas. Peame lahkuma talust, kui meid keegi ei aita. See on minu mehe süü, Martin. Ma ei palu enese pärast, palun oma laste pärast.“

Kaua silmitses Martin vaest naist. Siis andis ta temale kätt.

„Saadan sulle homme sulasega raha koju. Sinu mees kirjutagu võlakirjale alla.“

Kui nad lahkudes üksteisele kätt andsid, vabisesid nende sõrmed. Põlevail silmil vaa-

tasid nad üksteisele otsa. Asi oleks pidanud teisiti tulema, mõtlesid nad salajas valus.

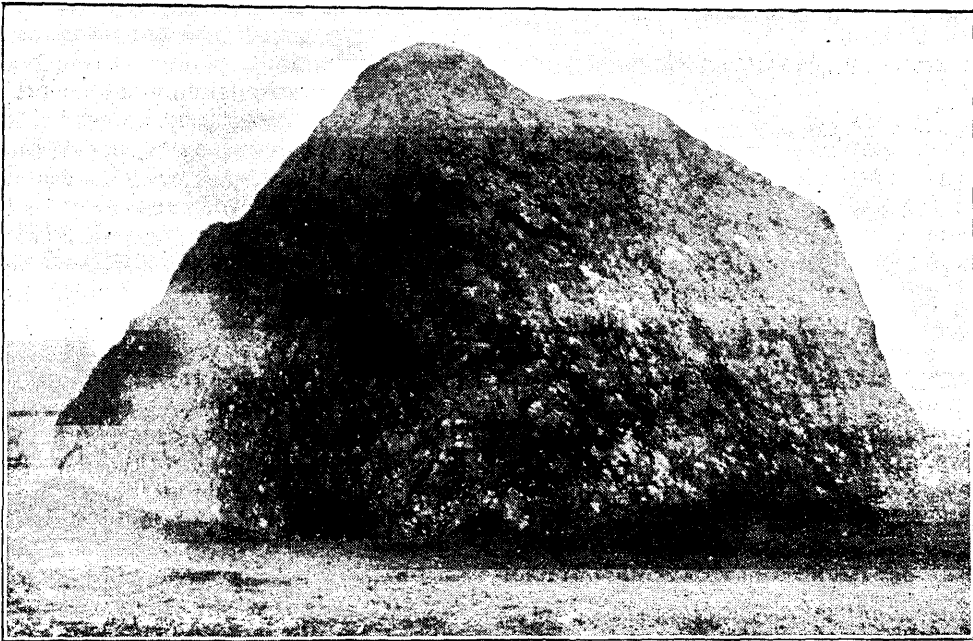
Dobler tõi pärast lõunat hoiukassast raha. Aga ta heategu tasuti talle tänamatusena. Leeni mees pillas sellegi raha ära ja ühel päeval tõmmati ta uppunult välja tiigist, kuhu ta oli joobunud peaga kukkunud. Leenigi suri varsti südamevalu kätte. Tema surmavoodi ees oli Dobler seisnud ja Leeni külmanevasse kätte lubanud tema laste eest hoold kanda. Naeratades oli Leeni surnud.

See sõna kasvas ta südames ja täitis selle ääreni. Millestki muust ei võtnud ta osa. Tema talus talitasid kaks võõrast poissi ja pillasid.

Mõnikord tahtis Martin küll nende vastu vali olla, aga siis hakkasid poisid vastu. Ja Martin, kes oli väsinud ja vanaks jäänud, ei jõudnud nendele enam vastu hakata.

Nõnda polnud midagi imestada, et ta talu ühel päeval haamri alla läks.

Leeni pojad lahkusid kui urisejad koerad ning otsisid enestele mujal teenistust. Mar-

Lossi kivi — rahvajutu jätele vanade eestlaste ohverdamispaik. See hiiglakivi on ligi 3½ sülda kõrge, asub Harju maak. Kernu vallas, Ruila mõisa põllul, ½ klm. Pärnust Tallinna viiva maantee ääres.

Dobler võttis ta mõlemad pojad oma tallu, ja mida suuremaks nad sirgusid, seda enam arenesid neis ka nende isa pahad omadused.

Martin Dobler laskis nad möllata ja hoidis neist eemale. Tema viibiskõige armsa mini väikesel külakalmistul Leeni kivi juures. Nii mõnigi pisar veeres ta silmist.

„ . . . ja puuduks armastus . . . “ seis-
sis kivil. Jah, Martin sai sellest nüüd aru. Kül-
m ja vaene oli elu ilma armastu-
seta.

tin Dobler aga, kelle viimane löök segaseks teinud, asetati vaestemajja.

Jälle pistsid inimesed oma pead kokku, vangutasid neid ja osutasid sõrmega otsa-
esisele: „Jah, Dobler!“

Dobler aga elas nüüd oma vaest, üksikut elu, ega hoolinud enam muust kui Leeni mahajäetud hauast kalmistul.

Täna viidi ta sinna tema juure. Värskest visatud kalmu kõrval seisab Leeni kõdunev kivi. Katkenud ja kõdunenud on tähed:

. . . ja puuduks armastus!

Vahemäng hotellis.

Austria kirjanik **Ervin Stranik.**

„Hallo! — Kui olete gentlemann, siis, palun, ärge pange toru käest. — Ei, siin ei räägi proua direktor Vernheim, siin räägib härra direktor Vernheim. Mulle teeks see suurt rõõmu, kui viibimata tuleksite meie juure. Jah? — Ootan teid hiljemalt kümne minuti pärast.“

Vernheim pani telefoni käest. Uksele, mis viis magadistuppa, koputati närviliselt. Vernheim pööras.

„On otstarbetu, Amalie, et enesest annad märku.“

„Aga Eugen —“

„Ma loen natuke aega veel ajalehti.“

Vernheim võttis lehe lahti ja vaatas viimaseid telegramme. Vahetevahel heitis ta pilgu kellale.

Kui koputati, oli telefonikõnest möödunud seitse minutit. Vernheim tõusis ja avas ukse.

„Ma pole teis pettunud, härra Bärvald.“

Tuliija, sale ja suur, vaevalt üle kolmekümne vana, päevitunud näonahaga ja mustade silmadega, kummardas kergesti.

„Olen — olen enesestmõista teie käsutada, härra direktor.“

Vernheim naeratas.

„Täna, noor sõber. Võtke esiti istet. Soovite sigarette? Konjakit? Võtke julgesti. Nii — Teie arvate siis, et peaksime minema kahevõitlusele?“

„On kombeks —“

Vernheim puhus oma havanna suitsu väikestes rõngastes eemale.

„Jah, mis ütlesite, sellele mõtlesin ka mina juba. Kas olete juba järeldusi teinud, mis sellisest kahevõitlusest tekivad? Muidugi ei mõtle ma konflikti nuhtlusseadusega,

vaid mõtlen sellise teo hingelistele tagajärgedele. Mõtelge, Amalie oli minuga viisteist aastat abielus ja on mind kõik see aeg — vähemalt tõendab ta seda alati — armastanud. Mina ei tabanud teda iial vähemaltki ebatruuduselt, ta ei paistnud iial olevat rahulolematu, me elasime alati harmoonilises üksmeeles, kuni teie, härra Bärvald, äkki sel suvel meie teele sattusite. Jumal — ma ei või teha Amaliele etteheidet, et ta oma huvi nüüd minult pööras ja teie poole suunis: saan varsti viiskümmend aastat vanaks, mu juuksed jäävad juba hõredaks, mu keha paisub ja kalduvus mugavuseks kasvab — Amalie aga on jäänud nooreks, tantsib, ujub, mängib tennist, golfi, ratsutab — kõik lõbud, mida teiegi harrastate — lühidalt: mis siin Palace hotellis on sündinud, pole ebariililik ega seletamatu. Ainus, mis mind pisut shokeeris, oli see, et Amalie ja teie uskusite seda minu selja taga võivat teha.“

„Aga asjaolud —“

„Ei, ärge vabandage end asjaoludega. Noored inimesed armastavad harilikult pime-das võõraid abielusid kasutada. Aga vaadake: sellise seikluse jaoks on mulle minu — õigemini üelda — nüüd juba — teie Amalie liig hea.“

„Olen pärast kui enne valmis —“

„Muidugi olete kahevõitlusele valmis. Tahate võib olla oma eluga midagi maksta, mis õieti olete ainult unistanud, aga minu äkki poolelijäänud reisi tagajärjel, mis meeldi sündis, et teid tähele panna, teil ometi täiesti teostamata jäi.“

„Jah.“

„Noh, armas sõber, nüüd ütlege mulle veel ainult, milleks selline laskmine peaks olema? Oletame: meie mõlemad saame haavata, nii et asjal pole mõtet, sest meie vaen jääb. Tapan ma teie, siis on Amalie väga õnnetu, kuna ta on armastatud mehe kaotanud ja mitte võitnud. Tapate teie minu, siis ei või teie ja Amalie vahel ka õiget rõõmu sigida, sest mõrtsukatöö, kui see ka kahevõitluses sünnib, eksitab mitte ununedes iga paremat armatsemisetundi. Lühidalt: seegi lahendus ei rahulda. Kas saate sellest aru?“

„Edasi. Mina loobun kahevõitlusest ja kõrvaldan niimoodi Amalie õnnetuse, mida ma ühelgi tingimusel ei jõuaks kannatada. Mis nüüd? Kas pean asjad nii minna laskma,

Kompvekitööstus

„ENDLA“

V. Palias & Ko.

TALLINN,

Endla t. 9, kõnetr. (20) 7-60.

Karamellid, shokolaadi saadused, vah-
lid, marmelaad.

Kõrgeväärtuslik kaup! Soodsad hinnad!

kuidas nad praegu arenevad? See on piinlik. Isegi sel puhul, kui Amaliele täie naiseliku vabaduse tagasi annan, temast kui abikaasa loobun ja tema kõrval avalikkuse ees kui ta nimekandja mees edasi elan, ei võiks Amalie täielikku rõõmu tunda. Kui ka seesmiselt rippumatu, oleks ta väliselt mitmesugustel juhtudel minu külge seotud ja ei saaks teie juure tõtata siis, kui ta tahab, vaid on minu külge, keda ta ei armasta, seotud. Järelikult: seegi lahendus ei sobi. Jääks lõpuks järele vaid veel üks lahendus.“

„Ha! —“

„Lasen enese lahutada ja annan Amalie vabaks. Me lepime kokku nii, et tähelepanu ei tekki, ja teie abiellumiseks pole enam takistust“

Bärvald võpatas.

„Härra direktor, teie naljatamise viis —“

„Mina ei naljata sugugi,“ vastas Vernheim tõsiselt, „vaid lasen oma kaalutlustel ennast juhtida ainult murest Amalie õnne pärast. Sest vististi oskate kujutella, et sellise abielu lahutuse juures nagu meie abielu, kus ühe poole armastus äkki ühele võrrale pöördus, teine pool, kel loomulikult mingisugust erihuvi ei ole, oma senise kaaslase vastu mitte ei saa olla jahe ja osavõtmatu. Ja just see minu suur ja muutumatu armastus Amalie vastu — soovin vaid, et teil sellest osagi oleks Amaliele anda — just see austus ja lugupidavus on, mis mind ajab Amaliest loobuma. Ma kirjutan veel täna oma advokaadile, ja nii võite teie Amaliet juba hiljemalt kuu aja pärast omaks arvata.“

„Aga härra direktor, nii kaugel —“

„Tean, mis tahate ütelda, armas sõber; teie kardate, et te Amaliele samal kombel ei saa vastu tulla kui mina, sest et te veel ei tea, milline Amalie elu siiani on olnud. Hea küll, annan teile ka ses suhtes selatuse. Amalie on, seda olete vististi juba näinud, mitte ainult ilus, vaid ka — ütleme pisut hellitatud naine. Meil on muidugi omad autod ja nimelt väike auto linna jaoks ja üks suur reisiauto; juba kaks aastat aga sõidab Amalie, kui ta üksi on, meelsamini omas autos. Kuna see minu rahaga on ostetud, siis peab ta selle muidugi minule jätmata ja ma annaksin teile nõu, et Amaliet lähemal ajal uue autoga üllataksite. Meie peame — õigemini väljendades: meie pidasime siiani kaunis suurt maja. Amalie annab meelsasti tööd hulgale teenijatele; praegu on meil teenijaid neli nais- ja kaks meessoost. Kahtlemata tunneks Amalie nende vähendamist valusalt ja ma palun teid süda-

Nõnda kantakse kohvi hulga maad . . .

istandusest kuni lähemasse koonduspaika. Iseäranis on kallihimaliste kõrgustisortide noppimine sageli seotud suurte raskustega.

Ei kardeta ühtki vaeva säärase väärtuslike kude kõrgustisortide saavutamiseks üle 4000 jala kõrguselt kofeiinivaba Hag-oakohvi jaoks.

Need valitud kvaliteedid määravad Hag-kohvi erilise maitse ja aroomi, mis tingivad ta eelistuvuse.

Teiseks Hag-kohvi tähtsaks omaduseks on tema tervislikkus: ta on kofeiinivaba ja ei riku und, ei tekitä südameklõppimist, närvilikkust, erguäritust. Hag-kohvi on täiesti kahjuta.

Rohkem mõnutunnet ja hea tervise annab

HAG-KOHVI!

mest, seda korda mitte muuta, vaid sama palju kui mitte enam teenijaid pidada.

„Teie soovite veel konjakit? Palun, teenige ennast! Või soovite midagi kangemat? — Teate, annaksin teile üldse nõu rahaga mitte kokkuhoidlik olla. Amalie armastab äridest tihti ja palju osta; arved laskis ta alati minule saata, mina ei vaielnud ial ta väljaannete kõrguse üle — ärge tehke teiegi seda, see teeks Amaliele ainult tuska ja sest ei oleks ka midagi kasu, sest et ta ial pole millegagi arvestanud. Suurteks pühadeks kinkisin ma oma naisele, kes ntitud varsti teie naiseks saab, harilikult ehteasju. Teie nägite ju tema pärlikeed — see on eht. Siis kogu rea sõrmuseid ja käevõrseid. Minule ei olnud Amalie ial liig kallis ja ma loodan, et teilegi Amalie jaoks ei saa midagi liig kallis olema, kui tahate teda õnnestada. — Teie näete äkki pisut kahvatu välja, kas teie ei ole päris terve?“

„Väike peapööritus ainult,“ ahmis Bärvald, „ma loodan, et see möödub —“

Soome kirjanik Agapetus (x) abikaasaga Tallinna saabumisel.

5. skp. mängiti „Estonias“ esietenduseks Soome kirjaniku Agapetuse uut komöödiat „Patuoinas“. Seks puhuks sõitis Tallinna kirjanik oma abikaasaga. Meie pilt kujutab „Estonia“ dir. A. Kasemetsa, näitejuht A. Lauteri ühes Soome külalistega sadamas.

„Jah — küll see möödub,“ noogutas Vernheim, „kui ma selle paha juure kõrvaldan. Olen juba ka sellele mõelnud. Teie ei ole mitte eriti rikas, härra Bärvald?“

„Mul on, mida elamiseks vajan.“

„Noh, siis oli see ka juba luksus, sellisesse kallisse hotelli elama asuda. Ja kui veel mõelda, et peate veel sellise naise kui Amalie üleval pidama —“

„Aga flirdist —“

„Pange tähele: kuna ma armastusest Amalie vastu ei jaksaks kannatada teadmist või kartustki, et tema käsi sama hästi ei käi kui tänini, siis olen otsustanud teile mõlemale määrata raha, mis teilt Amalie pärast võtab mure ja millise summa kätte saate päeval, mil temaga abiellute. Peale selle tahan ühe sõbra juures hoolt kanda, et ta teile annab parema, õige väljavaate-rikka koha, nii et teie õnneseen minu — nüüd juba teie Amalie pärast enam rahalisi muresid ei saa tundma.“

Bärvald kargas jalule.

„Härra direktor — ma ei kavatsenud küll mitte — kuid neil asjaoludel — kõige suurema lõbuga — —“

Aga ta ei saanud lauset lõpetada. Sest samal hetkel hakati jälle magadistoa uksele koputama.

Vernheim, mitte tähelepanes Bärvaldi imestust, sammus ukse juure.

„Soovid sa midagi, Amalie?“

Seest kajas pisaratest lämbunud naisehää. ~~_____~~

„Muidugi tahan ma midagi! Kas usud, et mul midagi ütelda ei ole, kui minu tulevases saatusest räägitakse?“

Vernheim pööras ukse lahti.

„Ah nii — sina tahad ka — noh, siis! —“

Ja avas ukse.

Amalie, kogu kehast väri- sedes, kokkupigistatud märg taskurätik pahemas käes, vajus tugitoolile.

„Mul on kahju, härra Bärvald,“ ütles ta tasakesi, „et ma teie lootused enesele minu läbi eksistenti luua, pean purustama. Ja veel enam on mul kahju, et üldse olin nii rumal teiega hetketki flirtima. Teil oli ju enesel nüüd võimalus näha ja kuulda, milline ainulaadi mees mul on. Tema headus ja armastus, mis valmis on isegi kõige suuremateks ohvriteks minu eest, on mind avalikult ütelda häbistanud ja veel viimasel hetkel — Jumal tänatud! — mu silmad avauud. Eugen — kas võid mulle andestada?“

Vernheim võttis ta käest kinni.

„Kui asi nii on, mu armas, kuidas ütled — härra Bärvald, sel puhul pean ma oma lubadused küll kõik tagasi võtma.“

Bärvald võpatas.

„Härra direktor — armuline proua —“

Aga enne veel kui ta korridorist läbi jõudis ja oma tuppaaabus, jõudis Vernheim talle järele.

„Tahtsin teile, noor sõber, veel midagi ütelda. Ehk saate seda kord hiljem tarvitada. Pidage meeles: mõne naise pead segi ajada — see pole veel kaugeltki kunst, aga naise pead jälle õieti seada, ilma temale valu tegemata — see nõuab juba osavust.“

Murdvaras.

Ungari kirjanik **G. Majthenyi.**

Alumisekorra 3. korterist oli kuulda karjumist ja varsti ilmus eestolävele paks proua nõunik, kes ärevalt uksest kinni haaras ja kisendas:

„Varas! Mõrtsukas! Murdvaras! Appi!“

Ta seisis lävel, nagu oleks ta ukse vahele kinni jäänud. Tema taha, eestuppa, ilmus keegi sale, noor proua ja küsis ärevalt:

„Mis on? Jumala eest, ema, mis on sündinud?“

Samal ajal ruttas keegi habemik mees kiiresti hoovivärava poole, vaadates ehmunult oma ümber, kuhu võiks põgeneda. Viivitades pööras ta; pahemas käes oli tal väike kimbuke, kuna ta parema käega kähvas kõrva juure, et karjuva proua kõledat kisa mitte kuulda.

Üürimaja hakkas äkki sumisema nagu erutatud mesipuu. Inimesed ilmusid oma pesadest ja tungisid koridoridesse.

„Kas on keegi tapetud? Mispärast kisendab nõunikuproua nii hirmsasti?“

„Therese, pange uks kinni, muidu varas-tatakse meid ka veel paljaks!“

„On varas käes?“

Habemik oli juba jõudnud õuevärava juure, kui sealt kaks tüdrukut ühe käsitöölise seltsis õue astusid. Ruttu pööras ta ringi ja astus kiiresti ühest kõrvaluksest sisse. Varemalt oli see olnud kojamehetuba, nüüd aga oli ta täidetud tühjade kastidega ja muu prahiga. Esimesel hetkel arvas, et on pääsnud. Aga juba järgmisel hetkel sumises kangialune häältest. Hirm tundmata hädaobu eest tõstis igas inimeses pead ja lepitas ruttu isegi vanad vaenlased; isegi kõige pahemas vahekorras naabrid hakkasid üksteisega juttu ajama. Peeti nõu, käratseti.

„Värav vaja kinni panna!“ hüüdis keegi. „Kojamees, kojamees! Kuhu pagan ta küll on läinud? Muidugi, kui teda vaja on, ega teda siis leia!“

Kui käsitöölise nägi, millest jutt oli, ütles ta:

„Mis te temast siis nii väga kardate? On vana mees, nägin teda. Mõni kerjus. Teda ei pruugi keegi karta!“

„Tarvis kordnik tuua, kordnik!“ hüüdis keegi teiste tagant.

Proua nõunik seisis ikka veel lävel.

„Mis siin juhtus? Mis oli? Mu Jumal, ta minestab veel ära,“ ütles keegi naabrinna.

Noor sale proua ei pääsnud ettepoole ja kordas tema taga võimetult:

„Räägi ometi juba, ema, räägi juba!“

„Ei tea, ei tea,“ ägas paks proua nõunik, häält jälle tagasi saades, „aga see oli nii hirmus! Tulen eestuppa, mu minijas mängis toas parajasti klaverit, ja äkki näen, et uks on lahti ja keegi röövel kummardab sissepoole ning kuulab...“

„Röövel? Milline ta oli?“ küsis naabrinna.

„Esiti ma ta nägu hästi ei näinud, aga ma teadsin ometi kohe, et ta röövel on, ning ehmatasin hirmsasti. Oli näha ainult ta habe ja kübar. Ta silmad kiirgasid!“

Grupp härjapõlvlasti Nõukogude Venemaalt,
esines läbisõidul „Grand-Marinas“ mitmekesiste ettekannetega.

„Tegi ta teile midagi? Ähvardas ta teid? Viis ta midagi ära?“ uuris naabrinna uudishimulikult. „Mu Jumal, nüüd ei või elugi peale enam julge olla, niipalju leidub hulguseid! Tungivad valge päeva ajal kortesse! Ja mis ta siis öieti ära viis?“

„Ei tea tõesti, mis ta ära viis. Tal oli väike kimbuke kaenlas, võimalik, et ta sinna midagi peitis. Anny,“ pööras ta oma minija poole, „vaata ometi järele, kas varnas midagi puudub! Oh jumal, kuidas mu süda põksub! Hirmus!“

Rahvamurd suurenes veel tänavalt tulijate läbi. Kõik seisis nõutult. Käsitöeline oli juba kangi alla astunud, kui tema taga keegi naine hüsteeriliselt karjatas:

„Arge minge sinna, Paul! Arge minge! Mis, kui ta teie peale laseb?“

„Oodake veidike,“ ütlesid nüüd teisedki. „Varsti tuleb kordnik, üks poiss jooksis talle juba järele.“

Käsitöeline aga ei tahtnud oodata; tal oleks hulga ees häbi olnud, kui ta ei oleks julenud minna. Kuid nii kaugele asi ei arenenud, sest vanamees tuli ise kangi alt välja. Rahvahulk taganes loomusunniliselt ja avas talle peaaegu tee tänavale. Ometi ei olnud temas midagi kohutavat. Ta riided olid küll kulunud, ometi korralikud, isegi ta püksisääre ääred olid terved, ja ta kaenla all olev väike kimbukenegi paistis olevat laitmatu. Ainult ta habe oli pisut segamini, vististi sellepärast, et ta seda ei jõudnud lasta mõnel habemeajajal korras hoida.

Tõsise näoga astus ta edasi.

„Tema oli see, tema oli see!“ kisendas nüüd proua nõunik, kes vaheajal oli juba lävelt lahkuda jaksanud.

„Hei, vanamees, nüüd ei saa sa enam põgeneda! Nüüd ootame politseid! Küll oleks hea sul plehku panna!“

Vanamees jäi seisma ja pööras ümber.

„Mis te minust öieti tahate? Mina pole midagi teinud, laske mind minna!“ ütles ta karedalt ja hakkas minema.

Siis aga ilmus kordnik. Osa inimesi kadus kohe, et neid pärast tunnistajateks ei kutsutaks. Pikema seletuse järele läks kordnik vanamehega ja käsitöolisega proua nõuniku eestuppa.

„Mina pole varas,“ ütles vanamees. „Mis te mind nii piinate? Otsige mind läbi, vaadake üle mu tööraamat ja laske mind minna!“

„Miks tulite siia sisse? Mis te siit otisite? Kus on järele tehtud võti?“

„Uks ei olnud lukus,“ vastas vanake trotslikult. „Ja mul polnud paha mõtetki. Tunnistan, et tegin vea, kui ukse avasin, aga — aga — ma ei jõudnud vastu panna, kuulsin klaverimängu,“ ütles ta tasa ja vaatas kaua tahapoole minevale noorele prouale.

„No see on suurepärane!“ hüüdis proua nõunik ja värises ärevalt. „Tahtsite klaverimängu kuulda? Milline ilus vabandus, ilus vabandus! Aga seda ma juba tunnen! Palun teda putkasse viia, kordnik, küll ta siis kõik tunnistab, mis ta minu juurest tahtis! Aga ma ütlen teile seda juba nüüd. Varastada tahtis ta, varastada! Võib olla tappagi, mis? Saime teid kätte, hea mees, ja nüüd te niipea enam ei pääse. Mis? Rahulikke elanikke hirmutama, seda oleks veel vaja! Pange ta käed abelasse, kordnik!“ hüüdis paks proua ärevalt.

Vanake silmitses prouat kurvalt, viivitas veel ja pööras siis kordniku poole, kes oli ta tööraamatu läbi vaadanud ja parajasti ta kimbukest vaatas, milles peale puhta aluspesu midagi ei olnud.

„Palun teha korraldust, et me ainult kolmekesi selle prouaga siia jääme, siis jutustan teile kõik!“

Tekkis lühike paus ja lühikese viivitamise järele läks noor proua tuppa ja käsitöeline õue. Siis algas vanamees:

Jõuluvana riimid.

Kirikute kellad üha pühalikult, tasa kuulutavad, et saabumas on jõulud — talipüha. Perenaised tube tuulutavad juba kaugelt enne hämarkoitu. Kui veel taevaserval hõbedane kuu praevad, küpsetavad jõulutoitu. Kõige viimaks ehte seavad jõulupuu. Jõulu õhtul küünlasara valgel kostab laste rõõmus kilkamine, kisa, vastu võtavad nad lausa rõõmupalgel kingitusi, mida toonud isa.

Väike Mikk saab raudtee sõidurongi, öde Linda nuku nägusa ja kena, Arnost vend saab püstoli-pistongi — terve kuhja pakke lõpuks pärib ema. Seal on mittu pakki riidevävi — „S t a r i“ kuulus mark on kõigil nimeks, seal on musta, pruuni, sinist, halli värvi soojal külmal viisil värvimiseks. Seal on samuti ka „S t a r i“ pesusinet, mille kuulsus levind üle Eestimaa ja et see pesu sinetusel korda saadab imet selles iga pereema kergesti võib veenduda.

„Kahekümneviie aasta ees oli mul tütrekene. Elasin maal külas ja meie majas valitses suur puudus. Siis lugesin lehest, et hea südamega inimesed soovivad üht väikest tütarlast omale kasvandikuks. Mina teatasin enda ja müüsin oma väikese tütrekese ära! Sest muud see ju ei olnud: mina sain raha, nemad lapse. Aga ma pidin lubama oma lapsega mitte iial otsida kokkusaamist ega ennast iial temale tutvustama, kui peaksime kord kokku saama. Aga meie ei võinud oma last unustada. Iga aasta kogusin ma kokku hoides niipalju raha, et võisin pealinna sõita ja siin mõne päeva hulkuda, kuni ma teda tänaval nägin. Nüüdki tulin sellepärast linna, et näeksin teda. Aga teda ei olnud ta korteris, sellepärast tulin siia, ta ämma korterisse.“

„Anny?“ kogeles proua nõunik ja ajas silmad suureks.

„Jah, Anny on minu tütar, aga tema ei tohi seda kuulda! Olen pidanud oma sõna ustavalt ja ei taha seda ka nüüd murda. Ütelge temale minust mis tahate, ainult seda mitte, kes ma olen temale. Eks ole, nüüd te juba mõistate, miks ma meelsasti oleksin kuulanud klaverimängu. Ja sellepärast peeti mind vargaks. Usun, et nüüd võin juba minna?“ küsis ta siis kordnikult.

Kordnik pööras proua nõuniku poole, et kuuleks, mis ta sellest loost peab uskuma.

„Jah, minu minijas on tõesti kasvatada võetud laps, aga, tõesti, seda ei oleks ma uskunud. Tema ei tea midagi oma vanematest nagu meiegi. Oleme ainult ehmu-

K.-Ü.
„Rahvaülikooli“
kauplused

Taiiinas,

Harju t. 48 omas majas tel. (2) 24-49.

Jaani t. 6 panga majas tel. (20) 6-66.

Suurim ja odavam

paberikaupade, kirjutustarbete ja raamatukaupade ostukoht Eestis.

nud ja see on arusaadav,“ kogeles proua nõunik ikka veel kahtlevalt.

„Eks ole, härra kordnik, nüüd võin ma juba minna?“ küsis vana mees veel kord, pööras ja hakkas oma kimpu siduma.

Kordnik kehitas õlgu ja pistis märkusteraamatü taskusse.

„Kui proual selle vastu midagi ei ole, minu pärast võite minna,“ ütles ta. „Pole ju midagi juhtunud . . .“

„Ei midagi,“ kordas vanake ja suured pisarad veeresid talle habemesse. „Aga tema ei tohi midagi teada. See käiks minu lubaduse vastu . . .“

Siis läks ta ja uks läks tema taga kinni. Inimesed vaatasid talle uudishimulikult jälle, aga tema ei näinud neid enam. Tema nägi toda väikest tütarlast oma ees, kellest oli saanud naine ja kellega ta iial ei tohtinud sõnagi rääkida.

Keelepeksjaile.

M. J. Eisen.

*Küllalt on keelta pekstud,
 valeda valatud palju,
 feisi fõrvatud tänini,
 muidu mustatud mõningaid!
 Oleksin omefi seppa,
 oskaksin fūhi faguda,
 taba teeksin teofusista,*

*— luku laimujuffudesta,
 kingiksin taba külale,
 lubaksin luku laimajaile;
 ei sule nad muidu suuda,
 lakka feisi laimamasta,
 kui ei lukku kõida keelta,
 suud ei falsuta tabagi!*

Mida inimesed nimetavad armastuseks.

Vene kirjanik **Arkadi Avertshenko.**

I.

Paukudes lendas üks kinni ja põruvad sammud lähenesid Liselotte toale. Noor proua surus oma käed metsikult põksuvale südamele. Oh, kuidas ta armastas neid oma Hansjörgi raskeid samme! Ja ruttu peitis ta oma saladuse suurde kappi. Aga ah, see oli juba hilja.

Karmilt kahmas abikaasa käsi temast kinni ja ta hääll kõmises vihasealt:

„Liselotte, mis sa minu eest peidad? Naisel ei tohi oma mehe ees olla saladusi. Anna kapiavõti siia, või ma purustan kapiukse!“

Kahvatades kuulas Liselotte seda ja nuttis südantlõhestavalt.

„Oh mu mees, kui sulle rahu meie abielus kallis on, siis, oh Hansjörg, ära küsi!“

„Ha, sina vilets, kohustunustav naine! Kas oled oma vanded igavesest truudusest juba nii ruttu unustanud? Vististi varjad sa minu eest oma häbi tõendusi. Sul on armuke, räägi, tunnista!“

„Iial pole üks mees oma naisele raskemat ülekoht teinud kui sina täna minule!“

„Lahku mu majast, madu, keda ma oma rinnal toitsin!“

„Ma lähen, oh Hansjörg, aga meie sündimata laste elu juures vannutan ma sind, ära kappi ava. Ja kui sügis tuleb, 21. september, siis tulen ma tagasi!“

Liselotte läks ja Hansjörg vaatas talle vapustatult järele.

Suvi möödus ja mets kiirgas sügiseltes.

Tuli 21. september ja Hansjörg pühitses sel päeval oma sõprade ja sugulaste seltsis sünnipäeva. Vahutas õlu kannudes ja kooris lauldi: „Olen üksinda . . .!“

Siis jooksis sosin saalist läbi. Üks avanes ja püstipäi astus sisse Liselotte. Ta läks kapi juurde ja avas selle.

„Oh mu Hansjörg, siin on sul sinu Lise-

lotte saladus. Vaata, kuna külmad sügis-päevad su tervisele võivad kahjulikud olla, siis kodusin ma sulle oma üksikutel tundidel sooja ihupesu. Võta see enesele sünnipäevaks!“

„Liselotte, sa ustav, anna mulle andeks! Alles sina õpetasid mind tundma, mis on armastus!“

Ja punastades langes Liselotte oma Hansjörgi tugevate käevarte vahele ning sosistas temale kõrva oma magusa saladuse.

II.

„Oh isa Nikolai, anna mulle oma püha nõu!“

„Milline raskus rõhub sind, mu tuike?“

„Ivan, minu mees, ei armasta mind enam!“

„See ei või olla! Sina oled ilus naine ja te olete vaevalt aasta abielus! Jookseb ta mõnele teisele järele?“

„Ei, seda ta ei tee, aga . . .“

„Vahetab ta mõne teisega armunud pilke?“

„Ei, seda ta ei tee, aga . . .“

„Laseb ta sind nälgida või ei kannata sinu eest muidu hoolt?“

„Ei ta lase mind nälgida ja ka muidu hoolitseb ta minu eest hästi, aga . . .“

„Või ei ole ta sinu vastu küllalt õrn?“

„Õrn on ta küllalt, aga . . .“

„Nüüd tean, ta jätab sind hoole- tusse?“

„Ei, seda ta ei tee, tõesti ei tee. Vastuoksa, aga . . .“

„Kui ta ei tee ei seda ega teist, mispä- rast sa siis usud, et ta sind enam ei armasta?“

„Juba kaks nädalat ei löö ta mind enam. Juba kaks nädalat! Ja ma olen nii õnnetu, püha isa Nikolai!“

Libedal teel.

Inglise kirjaniku **E. P. Oppenheimeri** romaan.

7

Vaikides sammusid nad üksteise kõrval. Jane ei austanud kaaslast sõnagagi. Viha juure oli temal veel seltsinud meelepaha, et ta Haroldi soovi järele oli teinud. Miks ta seda teinud, ei teadnud ta isegi ütelda. Võib olla sellepärast, et kartis venna sonimistes ometi midagi tõtt peituvat, et ehk leidus ometi midagi, mis võis tungida tema ja ta kättemaksu vahele. Mitu korda silmitses ta sugulase nägu läbi musta loori uurivalt. Harold oli tõsine, aga mingisugust kartust ei paistnud ta näolt.

Kui Harold ühe suure nõgistanud maja ette seisma jäi ja uksele osutas, avas Jane esimest korda jälle oma suu.

„Kuhu sa minu viid?“ küsis ta. „Ei tea tõesti, kas tohin sind usaldada.“

„Seda sa tohid,“ vastas Harold. „Sinule ei juhtu midagi paha.“

Sõnalausumata läks Jane talle trepist üles järele. Hirm, et ta kättemaks võiks luhutada, kasvas temas. Nähtavasti oli Harold selles, mis ta näidata tahtis, väga kindel. Mis võis see olla?

Harold avas ühe ukse ja palus teda tuppa astuda. Jane nägi enese ees tulumilt valgustatud tuba, milles kaks inimest viibis: halastaja õde, kes nende tulekul püsti tõusis ja etteheitvalt vaatas Haroldile, ja vöidis üht haiget meest, kel palavikus läikivad silmad ja punetavad plekid põskedel. Kui haige ära tundis Jane, tõusis ta kähku.

„Sa oled siis ometi minu juure tee leidnud, Jane,“ hüüdis ta. „Vannun sulle, ma ei tahtnud seda teha.“

Halastaja õde kummardas ta kohale ja tahtis teda patjadesse tagasi suruda. Mees aga lükkas ta kõrvale.

„Jätke mind rahule!“ kisendas ta. „Pean oma õega rääkima. Kuule mind, Jane. Lõin vaid ainsa korra ja mitte sugugi kõvasti. Tema tahtis minu kallale tormata ja kaotas selle sellejuures tasakaalu. Õnnetu kukumine maksis tal elu, mitte minu lõök. Mul ei olnud tahtmist temale midagi viga teha, ainult raha tahtsin ma, sest et ma rābalāis olin, ja mu armsam ütles, et ma ainult viisakalt riietatult tohin teda külastada. Minule ütles ta seda, tema, kellele ma kõik olen ohverdanud! Jane, pst, tule siia!“

Raskesti haige metsik āreveys hoidis teised toasolijad nagu vōlus. Ōde taganes ja Jane astus voodi ette. Haige võttis ta käe-

varrest kinni ja sosistas, ometi nii, et teisedki toasolijad võisid kuulda:

„Meid on kaks,“ kõrisis ta, „isa ja poeg — sa tahtsid isa eest kätte maksta — tee seda, ma vannutan sind, sellega tasud sa ka minu eest kätte. Kuule, Jane, ma ütlen sulle tema nime. Ta mängis minuga, võttis mult kõik, armastuse, elu, kõik mu olemise ja seda kõik ei millegi eest. Tema istutas minusse mõtte isalt raha võtta, ja mina sain mõrtsukaks. Mina ei saa enam kätte maksta, tee sina seda minu eest. Tema nimi on Gabriele von Reuss. Jumal needku teda! Oleksin ma ellu jäänud, ma oleksin ta kord tõesti tapnud. Sõrmed ta valge kõri ümber, oleksin ma õnnelikult surnud.“

33.

St seen klubis.

Haige vājus tagasi patjadele. Harold saatis Jane toast vālja. Kojas pōoras neiu tema poole.

„Kes see naine on?“ küsis ta.

„Tule kõrvaltuppa,“ vastas Harold. „Siin ei saa me eksitamata rāākida.“

Oma elutoas palus Harold teda istet võtta ja andis talle klaasi vett. Jane oli surnukahvatu ning vārises. Alles kui ta rahunes, jatkas Harold:

„Sa tahtsid teada, kes see naine on, kellest sinu vend rāākis. Enne kui vastan, ütlen sulle veel midagi. Davidi suusōnalise tunnistuse, et tema sinu isa surma eest vastutav on, kuulsid sa ise. Peale selle on see enne temalt kirjalikult. Kui tahad, annan seda sulle lugeda.“

„Pole vaja,“ vastas neiu, „tean küllalt. Nūūd aga, kes on see Gabriele von Reuss?“

„Ilus ja vāga tark proua,“ vastas Harold. „Sinu vend tegi selle vea, et temasse armus, kuna see daam tema vastu ainult sõbralikkust ilmutas nagu paljude teiste noorte kirjanikkude vastu. Selle tagajārg oli, et David unustas oma kohused ja kaotas esiteks koha, siis sõbrad ja lõpuks usu, mõistusegi. Vōimalik, et Gabriele teda julgustas, ilma et seda ise oleks tahtnud. Tema nõrkus on noori, andekaid inimesi aidata ja ennast austajatega ümbritseda. Seda vōib nimetada edevuseks, aga see on siis ka kõik. Et ta Davidi hukkumises

süüdi oleks, seda usub David ainult ise; objektiivselt vaadates ei vasta see tõele.“

„Sa tunned teda nähtavasti?“

„Tunnen.“

„Siis võid talle teatada, et teda varsti David Strongi õde külastab.“

Harold kehtas õlgu.

„Sa ei võta õpetust, Jane,“ vastas ta. „Ütlesin sulle juba, et tema süüdi ei ole.“

Jane tõusis ja tõstis süüdistades käevarre.

„Mehed ei lange ainult oma süü pärast nii sügavalt,“ ütles ta. „David on võib olla nõrgameelne, aga nõrgameelsuses peitub tõe. Kas sa ei kuulnud, kuidas ta tõendas, et Gabriele tema õnnetuses süüdlane on? Kas pean siis rahulikult istuma jääma, kui mult on röövitud isa, vend ja peigmees?“

„Mis puutub viimast, siis sa tead, et meie kihlus ainult sinu isa pealekäimisest olenes. Mina ei tähendanud sulle midagi. Surnuist ei pea rääkima halba, ometi oli sinu isa see, kes kõige selle õnnetuse algataja on olnud.“

„Kust sa tead, et sa mulle midagi ei olnud?“ vastas nciu kirgliku ägedusega. „Kas ma ei ole naine nagu teisedki? Sind aiti mulle, sa olid minu oma. Miks põgenesid sa kui varas ja võtsid enesele võõra nime? Mis on sul selle peale ütelda?“

„Mina ei ole sulle kunagi ainustki armastusesõna ütelnud,“ ütles Harold. „Sunnitud abielu ei oleks sind ega mind teinud õnnelikuks.“

Ta kunnardis üle laua tema poole.

„Narr,“ kisendas ta. „Kas usud, et elu Feldwickis mind nii iseäralikult õnnestab? Et ta mulle sallitavam oli kui sulle ja Cillyle, ainult et ma alati selle üle ei kurtunud? Minagi koosnen lihast ja verest ning igatsesin elu järele. Sina ei saanud minust iial aru, vaid arvasid mind ainult paremaks teenijaks. Minu poolt ei oleks meie abielu mitte olnud sunnitud. Mina tahtsin sind saada, ja kui sa põgenesid, siis hakkasin sind vilkama. Võimalik, et sa seda kord veel kahetsed.“

Vastust ootamata lahkus ta. Harold oli imestuse pärast keeletu ja ei suutnud uskuda, et Jane see oli olnud, kes temale seda kõik ütelnud, Jane, vaikiv, kare, silmnähtavalt tunneteta Jane! Mine arva nüüd veel naisi tundvat!

„Laske minu lahti! Kas kuulete, laske mu lahti, muidu sünnib õnnetus!“

Umbes pool tosinat mehi hoidis Drex-

leyd kinni. Tal oli metsik välimus, kuub katki, silmad punnis ja nägu vihane. Tema ees seisis Harold verise põsega äkilisest löögist, mis Drexley talle löönud, ja silmitses vastast kohkudes. Keegi oli temale ütelnud, Drexley viibivat seal, joovat liiasti ja olla peaaegu meeletu. Harold oli seda-maid läinud klubi väiksesse baari, lootes, et jõuab teda rahustada. Kuid juba esimese sõna puhul oli Drexley temale kallalekaranud kui metsloom. Ainult Haroldi kangus ja juuresolijate appitulek oli Drexley kallalekippumise tagajärjed vähendanud. Drexley ei olnud kallalekippumist millegagi põhjendanud ja nüüdki vaikis ta kangekaelselt. Ta oli meeletult vihane ja see oli ta kallalekippumise ainus seletus.

„Minge parem ära, Jonson,“ ütles üks meestest; „meie viime ta koju.“

Drexley kuulis neid sosistatud sõnu ja raputas pead.

„Ma pean Jonsoniga rääkima,“ ütles ta. „Ma kahetsen, et nii hull olin, aga nüüd on see mööda. Teie ei tarvitse mind enam pidada.“

Mehed astusid kõrvale, viivitasid, aga ei teadnud, mis õieti teha.

Harold märkas seda ja tegi tõrjuva liigutuse.

„Jätke mu temaga üks,“ ütles ta. „Mina ei karda teda ja usunka, et ta nüüd mõistlik on. Tulge, Drexley, olen teie käsutada.“

Nad läksid baari kõrvale seisvasse väiksesse koosolekusaali. Drexley pani ukse oma taga kinni ja astus silmanähtavalt rahulikult laua juure, mille ette ta seisma jäi, kuna Harold toolile istus.

„Jonson,“ algas ta, „ma olen teid vihanud, sest et teil jõudu oli orjaahelaid, millesse Gabriele von Reuss teid kütkestas, maha raputada, kuna mina seda ei jaksanud. Viha, mis tõusnud alatust kadedusest, kui tahate. See algas juba siis, kui ta mulle käsu andis teie novelli mitte tuua, mõttega, et siis tema käte vahele satuksite. Siis jäin ma jälle rahulikumaks. Meie saime tihti kokku ja meie vahekord muutus sallitavaks. Aga ma olin meeletu, sest ta ei pakkunud mulle nüüd enam neid raasukesigi, mis ta mulle varem juhuslikult kätte viskas. Sellises olukorras olin ma, kui te mulle tutvustasite miss Strongi.“

Harold oli Drexley kõne algul ikka veel eelmisele sündmusele mõtelnud ja hajameelselt kuulanud. Alles Cilly nime kuuldes ärkas ta huvi.

„Mis on miss Strongil sellega asja?“ kü

sis ta. „Ma ei tea tõesti, millega ma teid oleksin haavanud.“

„Teie ei ole mind mitte haavanud,“ vastas Drexley kibedasti. „Aga teie olete asunud minu ja minu päästmise vahele.“

„Ei saaarü,“ seletas Harold. „Palun, rääkige selgemini.“

„Meelsasti,“ vastas Drexley. „Tahan teie vastu olla avameelne. Mõtelge minust hiljem mis tahate. Juba ammugi on mul veendumus, et mind vaid veel üks asi võib päästa minu õnnetust kirest, nimelt armastatus kellegi teise vastu. Juba mitu aastat otsin ma seda teist. Kõik, keda leidsin, jätsid mu külmaks — nii väga on Gabriele mu teiste vastu külmaks teinud. Alles kui sain miss Strongiga tuttavaks, arvasin nägevat valgusehelki. Tema äratas minus tunded, mida ma arvasin juba ammu surnuteks. Olin täis lootust, et olen leidnud viimaks ometi inimese, kes mind võiks aidata iket maha heita. Siis aga tulite teie ja röövisite minult jälle kõik!“

Inestades silmitses Harold teda.

„Kas tahate seega ütelda, et Cillyt armastate — tõsiselt armastate — ja kavatsete teda naiseks võtta?“ küsis ta.

„Just seda tahtsin ütelda.“

„Ja Cilly?“

„Ei tea. Tean ainult, et mul lootust oli teda kord võita.“

Harold tõusis ja käis rahutult edasi ja tagasi.

„Drexley,“ ütles ta, „kui ma seda oleksin aimanud — kui te mulle seda varem oleksite ütelnud!“

„Kuidas ma seda võisin,“ vastas Drexley lühidalt. „Ma ei teadnud ju isegi, kas see kõik jälle kokku ei varise. Mulle näis see olevat tõeks liig ilus.“

„Arvatavasti teate, et ma Cillyga olen kihlatud?“

„Tean.“

Harold jäi Drexley ette seisma.

„Seletan teile, kuidas see sündis,“ ütles ta. „Teie mäletate veel õhtut Savoys?“

„Mäletan.“

„Kui Gabriele von Reuss meie laua juure tuli?“

„Jah.“

„Teie ütlesite enne, et mind kadestate, et ma temast omal jõul olin suutnud vabaneda. Teie hindasite minu jõudu liig kõrgelt. Minagi tegin seda mõni aeg ja arvasin, et olen ta juba unustanud, kuni ma teda seal jälle nägin ja aru sain, et mu võitlus oli asjata olnud. Mina ei ole teda iial unustanud ja ei unustagi teda! See on

mulle nüüd selge. Minagi olen üks võidetuid.“

Drexley nägu oli Haroldi kõne ajal ikka enam tuhmunud. Ta tahtis anda ägedat vastust, ent Harold hoidis teda tagasi.

„Kannatage silmapilk,“ ütles ta. „ja kuulge mind lõpuni. Kui ma teist tookord Savoy ees lahkusin, läksin tema juure, tahtsin teda sundida otsust andma. Kurb tõsidus näis mulle vähem piina valmistavat kui mõne lootusega magustatud teadmatus. Tahtsin tal näokatte maha rebida ja ta südameni tungida, et näeksin, kas seal minu jaoks midagi leidub. Ta pani mulle vaevalt vastu ja arvasin juba, et olen võitnud.“

„Teisedki on seda uskunud,“ tähendas Drexley kibeda pilkega.

„Mis ta mulle mu küsimustele vastas, oli enam kui ma iial olin julunud loota,“ jätkas Harold. „Arvasin ennast kõige õnnelikumaks inimeseks maailmas, aga hiljem taipasin ma, et olin olnud samasugune narr kui teisedki.“

„Ja edasi? Kuidas leiutasite selle hämmastava nähte?“

„Rääkisin abielust. Tema põikas selle eest kõrvale, ütles, olla takistus, ei tahtnud aga seletada, milles nad seisid. Vannutasin teda, et ta neid mulle nimetaks, tema aga nõudis, ärgu ma seda küsigu, vaid usaldagu teda. Kui ta nõnda vastu pani, tulid mulle meelde teie ja teiste hoiatused, kõik, mis mulle jutustatud tema südametusest, edevusest ja meeldimishinust. Südames olin ma valmis teda usaldama, aga mu pea ei saanud seega hakkama. Nõudsin temalt selget vastust ja tema saatis mu minema.“

„Saatis Teie minema?“

„Jah. Piinarikkad päevad möödusid mul. Alles meelega läbi jõudsin ma seesmiselt jälle vastupanule. Kohtasin Cäciliet, keda ma enam hulk aega polnud näinud. Tema lähedus, ta armas, osavõtlik olek mõjus mulle kui balsam ja minagi lootsin, et olen arstirohu leidnud. Rohkem ei vaja ma teile seletada. Ta näete, minu lugu võrdub teie loole.“

Drexley silmitses teda tusaselt.

„Ja te tahate temaga abielluda, kuigi te Gabrieli von Reussi armastate?“ küsis ta pikamisi.

Harold võpatus.

„Jah,“ ütles ta hääletult.

„Oletan, et olete asjaloo miss Strongile teatanud,“ ütles ta. „Kas ta teab, et tahate temaga altari ette astuda, kuna teie teise pilti südames kannate?“

Esimene härmatis.

„Ei. Loodan, et see pilt seni kustub, vähemalt kahvatub. Ma olen Cillyt alati armastanud, ja mis veel puudub, seda toob kaasa aeg.“

„Nii arvate teie. Aga mis siis, kui asi hoopis vastupidiseks kujuneb? Küsin teilt: kas oli see teist aus tegu, kui enese miss Strongiga kihlasite? Teie olete minu loo oma looga kõrvutanud. See on vale. Teile on miss Strong ainult objekt, ja te loodate, et ta teise pildi teie hingest kord eemale tõrjub. Minu juures on see juba sündinud. Selles seisab vahe. Mina võiksin temale juba praegu puhta südamega vastu astuda. Teie seda ei või. Cäcile väärrib paremat saatust, kui seda teie võite pakkuda.“

Mehed silmitsesid üksteist vaikides. Siis sirutas Harold teisele äkki käe.

„Kardan, et teil on õigus, Drexley,“ ütles ta viimaks ohatas. „See oli minu poolt kuritegeline egoism, et Cilly oma hingehädasse kiskusin. Minu ainus vabandus on, et mul aus nõu oli teda õnnelikuks teha. Veel pole hilja minul ülekohtu heaks teha. Ma tunnistan temale kõik. Cilly peab nägevail silmil meie vahel valima ja oma

õnne otsima sealt, kus ta seda arvab kõige paremini leidvat.“

34.

Cilly valib.

David Strongi surma järele võttis Harold enesele jälle õige nime tagasi. Politsei oli täitsa rahuldatud ja seltskond juba ammu unustanud, et Harold Gasti nimel vari seisis. Nime vahetus, nii igapäevane ja harilik kirjanduslikus maailmas, möödus peaaegu märkamatu.

Seltskonna ülemised kihid, kuhu Harold krahvinna Reussi soovitusel pääsnud, avasid noore kuulsusega kroonitud kirjanikule oma ukсед veel enam. Nädalatel, mis järgnesid ta jutlemisele Drexleyga, võttis ta hulga kutseid vastu, lootes, et saab armastatud olevust näha või temast vähemalt midagi kuulda. Kuid sellestki nõrgast lohutusest jäi ta ilma, Gabriele jäi nägematuks. Keegi ei nimetanudki teda ja avalikult ei julenud Harold tema järele pärida. Klubis nokiti teda halastamatult ta arvatavate soovide pärast salonglõviks saada tahta.

Kui ta kord enam ei jaksanud teadmatast välja kannatada, läks ta Grosvernori Square poole teele.

Krahvinna von Reussi tuttav maja paistis olevat sünge ja mahajäetud. Iseäralik kartusetunne valdas teda. Võideldes oma uhkusega läks ta trepist üles ja helistas.

Kõik jäi vaikseks. Alles mitmekordse helistamise järele ilmus üks igapäevaseid riideid kandeveer, mis Haroldi arvates sugugi hea märk ei olnud. Teener, kes Haroldit kui selle maja külalastajat tundis, näis imestavat, kui Harold majaproua järele küsis. Krahvinna reisinud juba mitme nädala eest ära Venemaale, seletas ta, ja ei tulevat esiootsa veel mitte tagasi. Teenrid peale tema olla kõik vallandatud ja maja olla välja tüürida.

Raske südamega läks Harold tagasi. Ta ei kahelnud nüüd enam, et Gabriele enese temast oli lahti ütelnud.

Esiti pool teadmata, viimaks kindla nõuga pööras ta selle linnajao poole minema, kus Cäcilie enesele hiljuti oli korteri võtnud.

Kenasti rietatud teenija juhatas ta elutappa, kus Cäcilie teda lahkesti teretas. Ometi peitus ta olekus teatud tagasihoid, samuti ta teretuses. Neiu põsed olid kahvatud ja silmad tuhmid, nagu Harold seda

kohe märkas, olgugi et lambivari vaid sumbutatud valgust läbi laskis.

„Viimaks ometi oled minu juure osanud tulla,“ ütles neiu pisut sunnitud lahkusega. „Pead minuga kõige enne jooma klaasi teed, siis ütled mulle, mis sa minu korterist arvad. Toad pole veel täielikult sisse seatud, aga ometi on siin juba päris mugav elada.“

Kiitva peanoogutusega vaatas Harold ringi. Kõik oli lihtne, aga maitsekas ja mugav. Laual seisis vaas krüsanteemidega, mille kollased õied välja kiirgasid nagu tuhmi bernsteini. Väike teelaud seisis helledasti loitva kaminatule ees.

Mugavusetundega istus ta neiu kõrvale. Cäcilie lõbus jutt oli balsamiks ta pingul närvidele. Neiu nägi tumesinises kleidis väga veetlev välja ja esines perenaise osas suure ilma daami enesestmõistetava graatsiaga.

Jutu jooksul soovis ta Haroldile ta raamatu levinemise ja hea vastuvõtu puhul õnne, aga Harold jäi jutukehvaks. Mingisuguse pausi ajal küsis ta:

„Kas said mu kirja kätte, Cilly?“

Neiu nägu muutus tõsiseks ja ilmutas rahutust.

„Jah,“ vastas ta.

„Ja kas mõtlesid ta üle järele?“

„Viimase kahekümnenelja tunni jooksul ei ole ma muule mõtelnudki.“

„Ja siis?“

Neiu ei vastanud kohe.

„Esiti olin ma sinu peale õige pahane,“ ütles ta siis tasa.

Harold vaatas talle ruttu otsa ja avas suu, aga neiu tegi tõrjuva liigutuse.

„Annan sulle seletuse,“ jätkas ta.

„Kui sa mind palusid oma naiseks saada, siis arvasin, et mind tõesti armastad — mind mu enese pärast soovisid. Kui ma tookord oleksin teadnud, mis nüüd tean — sinu kirjast — mis sa usud, milline oleks siis mu vastus olnud — olema pidanud?“

Harold vahtis tüki aega pörandale, kui ta viimaks vastas, mõõdus see vastus Cäciliest.

„Tead sa, Cilly, teie naised arvate ainult enestel õiguse olevat tunnetasjus keerulised olla. Meilt meestelt nõuate teie — pealegi teeme ka meie ise seda — et oleksime oma südameasjus igakord selgusel. Mulle oled

armas sina ja mulle on armas keegi teine. Mõlemaid ilkan ma. Olen alles noor ja kogemusteta, kust peaksin siis teadma, kumb tunne neist on sügavam ja kestvam?“

„Usun heameelega, et sa seda praegu ei tea,“ vastas Cilly. „Aga mees ei või korraga kaht naist armastada. Sinu armastus krahvinna vastu on teistsugune kui minu vastu ja, nagu ma sind tunnen, saab, kardan ma, ikka suuremaks, vägevamaks jääma, juba sel põhjusel, et sa Gabriele von Reussi ei või saada. Oleks ta sinu elust täiesti kustutatud, kui ma teaksin, et sa teda kunagi enam näha ei saa, ma võiksin võib olla sellega, mis mulle pakud, leppida, kuigi ükski naine täiesti õnnelikuks ei saa, kui ta teab, et ta alles teises järjekorras on seisnud. Aga nii! Ei, Harold, mina olen küll ainult tähtsuseta neiu ja paljus suhtes mitte väärt sinu eluseltsiline olla, aga minust ei või iial saada sinu naist, seni kui elab see naine, kelle tulekul ja

Kinnikülmanud oja.

A.-S. ODOR

Tallinn, Kivimurru tän. 2
Telefon 498.

Kõige suurem kosmeetika, parfümeeria, majandustarvete, tintide ja maitseainete vabrik Eestis

Valmistab: **Divinia, Lumekannike, Oriental, Jaapani, Lapse, Higi ja Rasva puudreid.** Lõhnaõli ja kölnivett: **Chypre, Königslieder, Orchidee, Daphne, Muguet.** Iluduskreeme nagu: **Odor Cream, Kase kreem, Metamorfosa, Cold cream, ja Kolodermol, Vegetali, Kүүnte lakki. Alisariin, antratseen ja dokumendi tinte.** Kingakreemi **Dollar.** Odor hambapasta ja pulbrit. **Vanilliini, küpsisepulbreid Priima ja Nova j.n.e.**

Ostke toetage kodumaa tööstust.

Ostke toetage kodumaa tööstust.

minekul sinu süda valjemini hakkab põksuma. Kas saad sellest aru?"

„Jah, Cilly, saan aru,“ vastas Harold, „aga tema ei tule enam. Mind pole tema jaoks enam olemas ja ma ei saa teda enam näha.“

„Kuule mind, Harold,“ ütles Cilly pehmesti. „Meie naised näeme sügavamale kui teie mehed. Nüüd ei ole teda sinu juures, sa ei näe teda, näed ainult mind. Ütleme, meie mõlemad seisaksime sinu ees ja sirutaksime käed sinu poole välja, kumba. . . ah, ma näen juba ja ei tarvitse edasi küsida. Sul on tema vastu nüüd meel kibe, kuna sa usud, et oled ta kaotanud, ja sa sooviksid, et mina sind aitaksin teda unustada. Ei, Harold, see on mulle liig kardevat eksperiment.“

Harold tõusis pikkamisi ja vahtis oma ette tühjusse. Mõodus paar minutit vaikelt. Siis avas ta jälle suu:

„Andesta, Cilly, aga muidugi on sul õigus,“ ütles ta kurvalt naeratades. „Igatüks kandku oma risti. Loodetavasti jääb mulle ometi alles sinu sõprus?“

„Alati,“ vastas neiu ja andis talle mõlemad käed.

Trepil kohtas ta Drexleyd, kel lillekimp käes. Ta arvas tema silmis lugevat midagi võidurõõmu taolist. Kibedustunne valdas ta, aga ainult silmapilgu. Siis mõtles ta ümber.

„Nähtavasti oodatakse teid,“ hüüdis ta Drexleyele. „Palju õnne, armas sõber!“

Veel kaua pärast seda, kui ta tänaval edasi ruttas, kõlas Drexley rõõmus vastus ta kõrvus.

35.

Harold saab seletuse.

Jällegi seisis Harold tühjuse ees, kuid nüüd oli ta vanem ja küpsem. Oma südame

igatsust ei jaksanud ta küll lämmatada, aga ta võitles selle vastu mehiselt. Võitis korteri, mis ta muutunud ainelisele seisukorrale enam vastas, ja ruttas seltskondlisse elu keerisesse.

Gabrielest ei kuulnud ta ikka veel midagi; see jäi kadunuks. Harold arvas, et ta teda kunagi enam ei näe, ja hakkas aja jooksul ka vähem valu tundma. Kui mõnikord krahvinna nime juhuslikult nimetati, suutis ta peaaegu üsna rahulikult jääda.

Kuid ühel päevas eksitati seda rahu niisugusel viisil, mis näitas, et ta mitte sügav ei olnud. Mingisugusel vastuvõtul puudutas teda keegi härra õlast.

„Rääkisin praegu ühe daamiga,“ ütles see härra, „kes soovib teiega tutvust uuen-dada. Kas tohin teid tema juure saata?“

Harold kummardas viisakalt ja mõni sekund hiljem kummardas ta ühe hallijuukselise vanema daami ees, kes talle lahkesti vastu naeratas.

„See on mulle suureks auks, et mind veel mäletate, armuline hertsoginna,“ ütles ta.

Hertsoginna tegi talle oma kõrval ruumi. „Mul on hea meel teid jälle näha, mr. Gast, nõnda nimetate teie ennast ometi nüüd,“ vastas ta lahkesti. „Teie pärast ja sellepärast, et meil on ühine sõbranna — Gabriele von Reuss.“

„Suur tänu,“ pomises Harold ootavalt.

„Teie ei ole temast arvatavasti enam kaua aega midagi kuulnud,“ jätkas hertsoginna. „Minuga on lugu samuti. Arvatavasti vaikib ta. Ükski tuttav pole temalt kirja saanud.“

„Nagu minagi, paraku,“ vastas Harold nii kergesti kui suutis. „Ma ei tea sedagi, millal ta lahkus ja kuhu.“

Hertsoginna ohkas.

„Vaene Gabriele!“ ütles ta. „Mina kuulun nende väheste hulka, kes tõesti tema

sõbrad olid, ja tunnen temast suurt puudust. Teie vististi ka, eks ole!”

Harold jäi vaikseks. Kas aimas hertsoginna midagi? See jätkas:

„Olen rõõmus, et kedagi leidsin, kellega temast saan rääkida. Kedagi, kes teda tunneb ja austab.“

„Kas teate, kus ta viibib?“ küsis Harold.

„Tean.“

See lühike sõna näis noort meest elektriseerivat. Ta pööras naabrina poole nii ägedalt, et see peaaegu ehmatas.

„Kus? Kus ta viibib?“

Hertsoginna silmitses teda osavõtlikult.

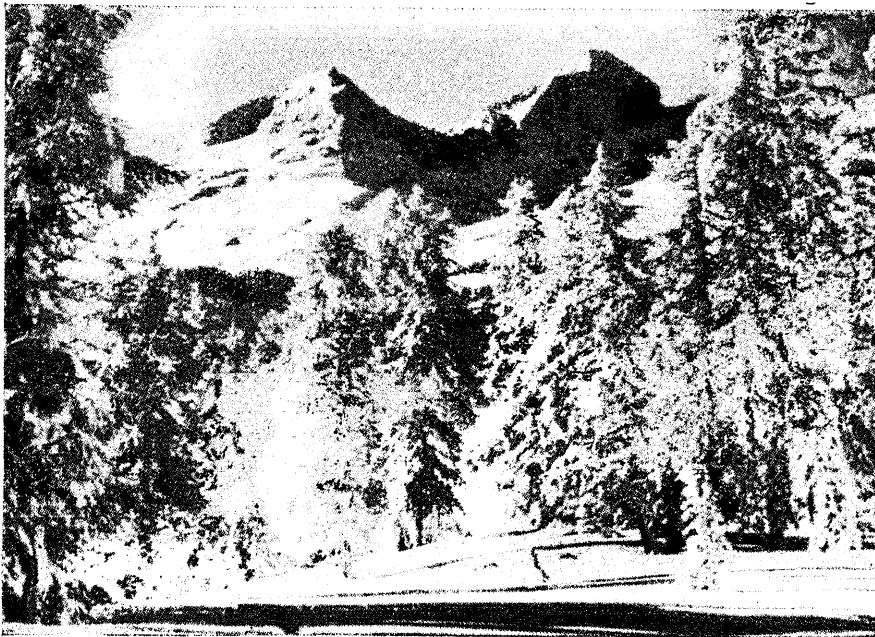
„Mina ei tea krahvinna Reussist õieti midagi,“ seletas Harold. „Meie kunagi üks-teise minevikust ei rääkinud.“

„Siis ei teadnud te sedagi, et ta abielus on ja et ta mees veel elab?“

Harold tõusis ja vahtis talle kahvatult otsa.

„Abielus?“ hüüdis ta. „Keegi ütles mulle, et ta lahutatud on, ja tema ei rääkinud iial sellele vastu.“

„Arvatavasti sellepärast, et talle ta perekonnaloo avaldamine vastik on. Mina ei teadnud, kuidas temaga lood on, aga arvasin, et ta enne äraminekut muutus. Mina

Talvine kaunidus mägestikus.

Ta oli seisukorrast oma meeleteravusega juba ammu aru saanud.

„Ühes väikeses külas, viissada versta teisel pool Siberi piiri.“

„Siberis?“ kordas Harold tarretu hämmastusega.

„Jah. Olen ütelnud teile nüüd huvitavaid asju ja nõuan teilt samasuguseid teateid. Teie olete temaga tülitsenud, mis?“

Harold kohmetas ja vastas viivitades:

„Tülitsemiseks ei või seda nimetada. Palusin teda, et ta saaks minu naiseks.“

„Mis muidugi võimatu on.“

„Võimatu? Mispärast?“

Hertsoginna tõstis kulme.

„On see mõeldav, et te seda ei tea?“

lootsin ikka, et ta kord oma südame leiab. Tema on väärtuslik inimene ja ei või elus üksik olla.“

„Aga ta mees?“ kogeles Harold.

„Tema ei saa teda muidu näha kui läbi vanglavõre. See mees on eluajaks vangi mõistetud ja raskesti haige. Kord jutustan ma teile tema abielu loo. See on väga kurb.“

„Mispärast mitte praegu?“ palus Harold südamest.

„Minugipärast,“ vastas hertsoginna, „aga ma tahan seda õige lühidalt teha. Gabriele põlvneb ühest rikkamast Ungari aadliperkonnast. Tema mees on paljude rahvaste segu, sünnilt poolakas ja teenis Venemaal

mingisuguses tsaari rügemendis. Ta ütles, et Gabrieleet armastab, ometi ihaldas ta vaid tema raha. Ka muidu oli ta elu täis valet, nagu see selgus, kui Venemaal revolutsioon algas. Kuigi sünnilt aristokraat, läks ta uute võimumeeste poole üle ja laskis enese nuuskurina paigutada Denikini valgesse väkke. Aga ta oli kahepoolne nuuskur. Kui ta kahepaleline mäng avalikuks tuli, põgenes ta Venemaa südamesse, kus asja veel ei tuntud. Punases armees võitles ta oma endiste seltsimeeste vastu. Hiljem leidis ta koha sovjeti valitsuse poliitilises luureteenistuses, kus teda vääriliseks tööriistaks arvati. Ta saadeti kõigisse Euroopa pealinnadesse ja oli vene spionaashi tähtsaks liikmeks. Väliselt esines ta aumehena ja rikka rahamehena, sest venelased andsid krahv Reussile, keda igalpool Euroopas tunti, rohkesti raha käsutada. Aga ta ei suutnud loobuda omast vanast armastusest: tähendab — ta võttis raha vastu pahemalt ja paremalt poolt. Viimaks selgus see Moskvas ja Moskva maksis talle kätte — omal tuntud viisil. Ta meelitati sinna, vangistati seal ja mõisteti surma. Ainult selle läbi, et Gabriele tema heaks suured summad ohverdas, pääses ta eluaegse vangistusega, milleks ta surmanuhtlus muudeti. Mõtelge Gabriele suurmele üle järele: mees pettis teda algusest saadik, tallas ta armastuse jalgade alla, ja tema, kes oma meest ainult veel vihata ja põlata võis, päästis ta elu, kuigi ta ise mehe elu otsani peab nii ütelda lese põlves elama.“

Harold oli hingetu põnevusega kuulanud. HertsoGINNA tegi pausi, nähtavasti temalt mingisugust sõna oodates. Kuid see ei tulnud. Harold oli kui keeletu. Siis jätkas jutustaja:

„Siis tuli ta Londoni, kus ta elulugu ei tuntud. Usun, mina olen siin ainus, kes seda tunneb. Võib olla, ei oleks ma pidanud teile seda ütlema, võib olla ka, et see parem on — teile ja Gabrielele. Mõni aeg tagasi kuulis ta, et ta mees haige on, ja siis reisis ta kohe sinna tema juure. Võimalik, et ta tahab seal tema saatust pisut kergendada, võib olla ka on tal teisi põhjusi, igatahes ei mõtle ta esialgselt tagasitulekule.“

Viimaks ometi pääsesid Haroldi keelepaelad lahti.

„Armuline hertsoGINNA,“ ütles ta, „teie jutustasite mulle praegu loo ühest kangelasest, lubage, et ma teile ette kannan loo ühest jõledast. Mina tuln Londoni, sõbrata, vaene, kogemusteta. Tema pakkus mulle

oma abi: Mina lükkasin selle tagasi. Selle-gipärast tegi ta mulle hiljem ainult head. Oli mulle kasulik, kus ja kuidas iial sai Ja mis tegin mina selle vastu? Lasksin teda oma juuresolekul teotada, edevaks, külma südamega naiseks nimetada meestel, keda ta nagu mindki oli püüdnud aidata ja kes teda vastutasuna oma armastusega kiusasid, kes teda hukka mõistsid, sest et Gabriele von Reuss nende armastust ei võinud vastata. Uskusin seda kõik ja arvasin, et kord minule sedasama juhtub. Kui see päev saabus, olin ma teiste kibedusest täis imibunud, nii täis, et ma trotslikult kui koolipoiss nõudsin, tema lasku mind oma elu saladustesse tungida. Tagajärg oli, et ta minu minema saatis ja ma läksin. Kas on elus suuremat jõledust tehtud? Mina lõin taevaukse, mis mulle juba pooleldi avatud, kinni ja jäin välja.“

Ühest lähedast salongist kõlasid Straussi ärdad „Ämariku unelma“ helid. HertsoGINNA võttis shalli kõvemini õlgade ümber, ja kui ta noortmeest kõrvalt silmitses, märkas ta, et selle silmad niisked olid. Tema oli emalik proua, armastas noorust, ja temagi silmad läksid niiskeks.

„Kõige selle järele teeksin ma enesele Teie asemel palju etteheiteid,“ ütles ta. „Ka Gabrielele on vigu nagu meil kõigil. Ta on pisut edev, pisut valitsusehimuline ja alati mitte elutark. Ta oleks pidanud teile kõik ütlema. Seda ei maksa häbeneda; vähemalt temale pole selles midagi häbisavat.“

Harold tõusis.

„Tema usaldas mind kord,“ vastas ta, „kui minu peal kahtlus seisis, ja mitte sõnagi ei nõudnud ta seletust. Tema oli naine...“ Ja kui usaldusekord minu kätte tuli, olin ma vilets ja halatsemisvääriline kahtleja!“

36.

Teekond ja pulmad.

Lähemal nädalal töid ajalehed teate, mille järele tuntud kirjanik Harold Gast Walesis üksikusse kaluritekkilla läinud, kus ta oma lähema romaani kallal tahtvat vaikselt töötada.

Kuid Haroldi teekond oli palju pikem. Berliinis astus ta sovjeti-saatkonnaga ühendusse ja saatis selle kaudu Siberisse, Pavlodari, Gabriele von Reussile järgmise telegrammi:

„Kas tohin tulla teie juure? Harold.“

Oodates möödus nädal. Vastust ei tulnud.

Kaheksa päeva hiljem sõitis Harold Varsavi ja saatis sealt teise telegrammi teele:

„Olen teel teie juure, palun esimese telegrammi peale vastust. Harold!“

Ikkagi ei tulnud vastust. Haroldil oli juba reisiluba taskus, aga ta ei tahtnud enne Venemaale sõita kui teadis, kas see Gabriele meeldib. Kaheteistkümnendal päeval oli ta juba igal juhul reisima valmis, kui talle telegramm toodi:

„Palun tungivalt mitte tulla; minge tagasi Londoni ja oodake seal minu kirja.“

Ta tegi seda, ja kui ta jälle oma Londoni sõprade hulka ilmus, arvasid need märkavat, et temale Walesi õhk nähtavasti polnud hea olnud. Kuna ta lubatud kirja ootas, kirjutas ta vaevalt mõne rea. Kiri tuli kiiremini kui ta arvanud ja temas peitus rohkem kui ta palunud.

„Pavlodaris, 17. oktoobril.“

Nüüd olete siis tõtt kuulnud, Harold. See rõõmustab mind. Kas suudate mind ehk nüüd usaldada? Tunnistan teile, et enesele tihti etteheiteid tegin, et ma teile meie viimasel koosolemisel kõik ei ütelnud. See oli minult jõe ja — ebaloogiline. Kuid mul on vabandavaid põhjusi. Ükski naine ei jutusta meelsasti oma armastuse teisele nõudjale oma esimese armastuse õnnetusel, liati veel, kui see sünnib nii piinlikus olukorras kui tookord. Üks hea külge oli minu vastupanul ometi, — ta oli sama trotsiv kui teie nõue —, et ma nüüd siin viibin. Sellepärast ei kahetsegi ma seda.

Armukade, nagu te kord olete, kuulen teid nüüd vormilikult küsivat, mis mind siin koledas paigas võiks kinni hoida. Iga inimene on mind siamaani kirunud edevaks ja omakasupüüdjaks, ja seda olen ma eluaeg olnudki. Olen teinud mõnedki inimesed õnnetuks, — küll tahtmata —, aga sellepärast vaevab see raskesti mu südant. Seep see siis oligi, mis mulle ühes teiste kaalutlustega nõu andis pattu kahetseda.

Selle patukahetsuse leian ma siin. See seisab selles, et ma uks ukse kõrval elan kõige suuurema viletsusega ja selle juures võin head teha. Mõni samm eemal sest väikesest mustast majakesest, milles elan, seisab vangla, ja seal võin ma iga päev viis minutit näha meest, keda ma kord armastasin. Tema on murtud ihult ja hingelt ja tõendab, need paar minutit ollagi veel, mis teda elus hoidvat. Kas mõistate, et mul sellistel asjaoludel võimatu on teisiti talitada, et ma temast nii lahkuda ei või? Kui olen näinud põrgut, milles ta kannatab, siis ei võiks ma elus mitte enam kergesti rõõmsaks saada.

Ükspäinis see mõte hoiab mind siin ja-

Üheski raamatukogus ei tohi puududa uus raamat:

PEETER GRÜNFELDT

Minu kodu

Kogu luuletusi kodumaale

Hind 2 krooni.

Parim kink jõuluks noorele ja vanale.

„Eesti Nooruses“ kirjutab K. Utuste: „See ei ole sõnade ritta ja riimi seadmine, vaid on oma vaimlise isiku valamine sõnadesse. Nagu tuline oda tungib see igasse õllesse hinge ja läbib selle. Süttinud hing lõkendab õnnelikus joovastuses. Nii on mõistetav, miks P. Grünfeldi laulud on viisistatud — nad on suutnud täita helikunstnikkude hinge ja nad on pannud need laulud helisema nii, et neist kajab Eesti pind — nii kaua kui Eesti on Eesti.“

Bernhard Linde kirjutab „Tallinna Postis“: „Jutustavas proosas on Peeter Grünfeldt olnud meie külarealismis ideeliselt juhtivaid jõude, kes aga pole viljelnud seda ala kestvama püsivusega, vaid on pööranud tagasi oma esialgsele alale — luulele. Seal on ta kasvanud ja arenend ühes uute pealetulnud inimestega. Tema luulekogu sisaldab oma lihtsustatud värskeusega parimaid luuletaja lauludest. Ei saa salata: eas olev kirjanik on annud siin luule alal oma parima.“

Viktor Neggo kirjutab „Kaitse Kodus“: „Südamest tulevad Grünfeldil lauluhelid ja südamesse nad tungivad oma lihtsa, kõigile arusaadava keelega. Ei ole siin midagi tehtut, ei ole liialdusi ega kõrgeid sõnu. Armsalt ja harmooniliselt, nagu mõjub ka ta isik ise, voolavad ta luulesõnad.“

lul, sest minu praeguse elu muidusest troostitusest ei või teil olla aimugi. Kingult, millel vangla seisab, paistab silma lõpmatu lumega kaetud lagendik, peaaegu ilma hooneteta ja peaaegu ilma igasuguse puu ja põõsata. Öösi kuulen ma huntide hulumist, päeval aitan ma vangla haiglas. Need on mu ainsad meelelahutused.

Teie telegrammid saabusid ühel ajal, muidu ei oleks ma lasknud teid Varssavi reisida. Olge kannatlik ja vapper, Harold. Elu seisab teie ees lahti ja saab teile palju ilusat pakkuma. Meie võrdume tähtedele, kes üksteist kord kohtasid ja siis ääretusse rüümi kadusid. Tulevik võib jälle meile kuuluda, aga meie olevik kuulub muile asjule.

Tahan olla teie vastu avameelne, Harold. Mina ei koosne ollusest, millest te-

hakse pühad inimesed ja kannatajad. See elu peab kord lõpma, juba sel põhjusel, et ma seda kauemini ei jaksa kanda. Teie küsite muidugi kui kaua? Selle peale ei saa ma vastata. Igatahes niikaua, kuni mu tervis ja närvid vastu panevad. See võib kesta kuid, võib olla aastaid, aga ma luban, kui ma siit lahkun, siis kirjutan teile, kui te siis minult veel vastust soovite.

Seni jään ma teie ustavaks sõbrannaks.

Gabriele.

Haroldil oli Gabriele kiri taskus, kui ta Cäcilie pulma läks. Kõigile paistis silma ta rõõmsus, kerge käik, püsti pea ja särav silmis. Ta ei tunnud vähematki armukadedust, märgates Drexley õnnelikkust. Jane ja tema saatsid noorepaari jaama, kust nad mandrile sõitsid. Siis saatis ta Jane koju.

„Sa lähed siis Feldwicki tagasi? küsis ta.

„Jah,“ vastas neiu. „Rendiaeg möödub ja ma võtan koha jälle oma kätte. Mind ei pea siin ükski asi. Vana harjunud elu on mulle kõige parem.“

Harold silmitses teda kõrvalt. Neiu juustes leidis halle lõngu, ühtlasi olid ta näojooned pehmenenud ja vaade lahkemaks muutunud.

„Olen rõõmus, et Cilly jalule sai,“ jatkas ta natukese aja pärast, „ka selle üle, et sinu käsi hästi käib.“

„Ja sina?“ küsis Harold osavõtlikult.

„Elan edasi nii hästi kui saan,“ vastas Jane. „Leidub inimesi, kes näikse looduse poolt määratud üksikuteks. Seal pole parata. Igatahes on elu mind siin õpetanud kannatlikum olema. Ega sa minule ometi enam pahane ei ole, Harold?“

„Mitte kõige vähematki. Ehk külastan sind lähemal ajal Feldwickis. Tihti tunnen ma igatsust oma vana kodu järele.“

„See rõõmustab mind, aga ma ei julge seda loota,“ vastas neiu. „Ela hästi, Harold, ja palju õnne!“

Ukse kinnimine mattis ta nuuksumise hääle. Pikkamisi läks Harold oma koju tagasi.

37.

Kutse lavale.

Käsi käes lahkusid nad teatri tumedast õhust ja astusid välja päikesepaistelisele tänavale, Drexley kõige paremas helevuses, Harold vaikselt ja mõtliskledes. Praegu oli peetud peaproovi tükil, millest pealinn enesele palju töötas. Drexley oli alati kindel olnud Haroldi suures talendis, aga sel-

list teost, nagu ta nüüd näinud, ei olnud ta temalt mitte lootnud. Harold oli vana viisi jätnud kõrvale ja täiesti uut teed käinud, oli kirjutanud teose sellise osavusega, mis ta sõpru otse üllatas.

Drexley oli täis inestust.

„Harold,“ ütles ta, „sa oled juba tuntud ja tunnustatud, homme saad sa kuulsaks. Aastaid ei ole meie lava nii head tükki näinud.“

„Ära ole nii julge,“ vastas Harold. „Sa vaatad asjale roosilise prilli läbi. Minu kohtunikuks on publik ja esietenduse külastajate inceleolu on kõikuv. Nii siis: täna õhtuni!“

Harold sammus mingisugust laulu vilistades oma korteri poole. Hoolimata kahtlevatest sõnadest, mis ta Drexleyele ütelnud, särasid ta silmad ja oli ta süda iseäranis kerge. Töötuppa astudes leidis ta laualt telegrammi. Ta viivitas silmapilgu, siis avas ta selle. See tuli Kölnist ja oli järgmine:

„Jõuan õhtul Doverisse. Kas tahate mulle sinna vastu tulla? Gabriele.“

Nüüd teadis ta, mis ta õnnetunne oli tähendanud. Mitte mõte, et ta vaimutöö lavale pääseb, polnud see ürgpõhjus olnud, vaid aindus, et Gabriele tagasi tuleb — tema juure. Nii siis olid lahutus ja katse-aeg möödunud!

Ta võttis sõiduplaani ja vaatas järele, millal aurikud Doverisse jõudsid ja sõit Doverisse läks, hüüdis teenri ja tellis auto. Lavateos oli unustatud, jah, ta jättis oma ärasõidu teatrilegi teatamata.

Kiire auto näis tema arust roomavat, kui ta jaama sõitis. Ta jõudis parajasti veel Doveri rongile, ja sellega sada kilomeetrit tunnis näis talle veel vähe olevat. Rahutult jalutas ta vaguni koridoris edasi ja tagasi, nii et teised reisijad teda inestades silmitsesid ja konduktor teda mõneks põgenejaks roinariks hakkas arvama.

Doveri sadamajaamas tülitas ta teisi seega, et teenijad alati küsimustega piinas.

Viimaks olid ootamise viimased minutid möödunud, aurik ilmus ja tühendas reisijad; teiste hulgas viibis ka Gabriele von Reuss.

Tulija oli vaevalt muutunud, isegi kleit, mida ta kandis, paistis Haroldile tuttavana. Ta sirutas tulijale käed tummalt vastu, sõnad paistsid talle olevat liig maitsetud. Sellegipärast vahetasid nad juba lähemal minutil küsimusi, rääkisid ilmast, reisist ja ülesõidust, kuna Harold teda kupeesse ju-

hatas, mille ta tulija jaoks oli lasknud reserveerida. Gabriele tüdruk korraldas käsi-pakke ja lahkus siis. Kuni reisijad edasi ja tagasi sagasid, istusid nad tummalt üksteise vastas. Jutuajamine oli võimatu ja vaikus oli kõnekam.

„Ootasid teid juba nädalaid igatsusega,“ algas Harold, kui rong jaamast lahkus.

„Te teadsite siis, et ta on surnud?“

„Jah, hertsoginna ütles seda mulle. Ma ei osanud mõelda, mis teid hiljem Siberis nii kaua kinni pidas.“

„Olin võtnud oma peale vanglahaigla tümberkorraldamise ja ei tahtnud seda ülesannet jätta lõpetamata. Mulle oli vajalik head teha.“

„Seda võiksite siingi teha,“ pomises Harold.

Rong lähenes Londonile. Ilmusid tuled kahel pool teed. Gabriele vaatas aknast mõtiskledes välja.

„Kas mäletad veel, Harold, kuidas me üheskoos esimest korda Londoni sõitsime?“ küsis ta.

„Kuidas võiksin ma seda iial unustada?“ vastas Harold naeratades.

„Kui noor olid sa siis veel, kui avahne ja jõe. Elu oli sulle suur imedemaa, täidetud kummalistest, mittetõsisest asjadest. Kas oled vahepeal leidnud tõelikkuse?“

„Just täna on elu mulle uus imedemaa,“ vastas Harold rõõmsasti. „Ja mis puutub muusse, ma olen enesele mõned illusioonid päästnud. Need on lilled, mis tee ääres õitsevad. Sa tohid üle selle naeratada, aga ära pilka seda.“

Nende tee viis neid jaamast minnes teatrist mööda. Arvatavasti mängiti praegu viimast vaatust. Harold käskis autojuhil peatuda.

„Kas tahad minuga sisse tulla?“ küsis ta. „Ainult viieks minutiks. Drexley usub, et tükil on tagajärgi. Mina küll seda ei usu, tahaksin aga järele vaadata, kummal meist õigus on.“

„Aga ma olen ju reisikleidis,“ vastas Gabriele.

„See ei tee midagi,“ ütles Harold. „Me peidame enda looshi tagakülge.“

Ilusaid ja praktilisi jõulukinke daamidele ja lastele

leiate moeärist

M. ELIAN

Tallinn, Pikk tän. 12.

Nad astusid üheskoos looshi, ja kuigi nad hoidusid pimedasse, äratas nende ilmumine ometi tähelepanu.

Õhk oli, seda tundsid nad, täis elektrit; ärevuselained voogasid teatris. Publik jälgis lavastundmuse põneva tähelepanuga.

„Jumalale tänu, et tulite, Gast,“ ütles üks väike mees, kes hingetult looshi tormas. „Publik karjus teid otsides juba teise vaatuse lõpul enese hääletuks. Vabandage...“

See sõna käis Haroldi saatjannale, keda ta alles nüüd märkas. Kohe selle järele langes eesriie. Gabriele silmitses Haroldit särasilmil.

„See on kõige ilusam tillatus, mis mulle võisid valmistada, härra luuletaja. Aga tule, nüüd kaome!“

Harold aga ei saanud kaduda. Ta tõrkus küll lavale minemast, aga direktor ei jätnud järele enne, kui ta looshi äärele ilmus. See äratas majas kiidumürina, mis oli võr-ratu. Parketisistujad tõusid ja vaatasid kõik kui üks mees üles mehele looshis; teistes looshides sirutati kaelu ja imestati mitte ainult seda, et tüki autor nii hilja tulnud ja tänavülikonda kandis, vaid ka daami üle, kes tema taga seisis, käsi tema õlal, ja kandis reisiülikonda. Ainult hertsoginna tundis selle daami ära ja taipas. Ta kummardas ettepoole ja viipas käega:

„Sa helde aeg!“ hüüdis ta. „Gabriele on tema juure tagasi tulnud!“

(Lõpp.)

Tõtt ja nalja.

Esimese klassi magamisvagon.

„Moorsool on küllaline. Tädi Tereese Riiaist. Seitsmetoetiskümnendal on tädi Tereese sünnipäev. Ja sel päeval viibis ta veel ikka Moorsoo juures.“

„Mis ma ometi teen?“ hoigab see. „Kas kingin talle midagi või ei kingi? Ei kingi ma, siis jääb ta tigidusest siia, kingin ma, siis tänuilukusest.“

„Kingi talle raudteepilet,“ soovitas keegi hea tuttav, „esimese klassi magamispileti Riiga.“

„Suurepärase!“ kisendab Moorsoo, jookseb vaksalisse ja ostab esimeseklassi pileti ühes magamiskaardiga Riiga.

Tädi Tereese on liigutatud.

„Armas poiss, seda ei oleks ju vaja olnud. Nii kallis sõidupilet!“

Ja siis, järgmisel päeval, läheb tädi vaksalisse. Tagasi tulles jutustab ta:

„Kuulasin järele; sõidupilet maksab niihästi siit Riiga kui ka Riiaist siia.“

„Jah, ja?“ küsib Moorsoo.

„Ja siis,“ jätkab tädi Tereese ning hõrhub rõõmu pärast käsi, „siis saatsin ma pileti Riiga oma õele. Tema vaene ei ole veel kunagi esimese klassi magamisvagonis sõitnud. Ülehomme on ta siin!“

„Kas tead, Paul, mis ma täna öösel unes nägin? Et sina olid mulle ostnud uue imeilusa mantli.“

„Tõesti, Valve? Noh, siis näe tuleval ööl unes, kust ma selleks pean raha saama.“

„Härra doktor, kui ma pisut ettepoole kummardan, käed kõrvale sirutan ja nendega ringikujulise liigutuse teen, siis tunnen ma pahemas õlas ägedat valu.“

„Misjaoks peate Teie siis selliseid kummalisi liigutusi tegema?“

„Kas tunnete Teie siis mõnda lihtsamat viisi, kuidas palitut selga tuleb võtta?“

„Iga inimese kohus on iga nädal vähemalt üht inimest õnnelikuks teha,“ õpetas õpetaja peakoolis. „Oled sa seda teinud, Janson?“

„Olen, härra õpetaja.“

„See on ilus, laps. Ja mis sa tegid?“

„Viibisin nädal aega tädi juures, ja küll ta oli õnnelik, kui jälle koju sõitsin.“

Tusaselt lausub pessimist:

Päev, ah, asub kahe öö vahel!

Naeratades vastab optimist:

Öö kuid asub kahe päeva vahel.

Neegriõpetaja

esitleb oma mustale kogudusele valget piiskoppi, kes nende kirikus tahab jutlustada, järgmist sõnadega:

„Tema nahk on valge, aga tema hing on sama must kui meil!“

Mõju.

„Mul on hea mõte,“ ütles kaval klient advokaadile; „ma saadan kohtunikule ühe tapetud hane; küll siis näeme, kas see aitab.“

„Jumala eest,“ ütles advokaat, „vaadates meie kohtunikku aususele ja veel pealegi kuna ma kohtu esimeest täpselt tunnen — oleks selle tagajärg kindlasti protsessi kaotus!“

Protsess käib edasi ja klient võidab ta.

„Vaadake,“ ütleb advokaat, „tüüd võitsite protsessi ka ilma haneta.“

„Jah“, vastas klient, „aga hane saatsin ma kohtunikule ometi.“

„Pole võimalik!“

„On ometi, aga ma lisasin hane juure oma vastase nimekaardi!“

Shoti nali.

Keegi shotlane oli omale suvepuhkuse ajaks kõige paremaks kokkuhoiuametoodiks välja mõtelnud selle, et ta igakord, kui naist suudles, ühe krossi hoiukarpi tahtis panna. Seda ta siis täpselt tegigi. Kui puhkeaeg lõppes, avas ta karbi ja leidis sellest oma suureks üllatuseks mitte ainult krosse, vaid ka siksponce, shillingeid ja isegi ühe naela paberiraha.

Keeletult muutus ta küsimusmürgiks ja vahtis imestades naisele!?

„Ja jah, mu armas,“ vastas see, „ega's igauks niisugune koi ei ole kui sina!“

Kes oskab seda?

Üllatage oma sõpra — ütelge talle, mõtelgu ta mõni arv, kasvatagu seda kahega, arvaku siis 12 juure, jagagu see kahele, arvaku sellest mõeldud arv maha — ja alati jääb 6 järele.

Kihlvedu.

Päike ja tuul nägid kord üht rändurit ning hakkasid vaidlema, kumb neist ränduri rutiini niikaugale saaks, et ta kuue seljast ära võtab.

Tuul tahtis näidata oma tugevust ja hakkas kõigest jõust mehe peale puhuma. Mees aga, kel külm hakkas, tõmbas kuue veel koomale. Ja tuul vihastas.

Nüüd tuli päike ja hakkas soojalt paistma. Mees tundis sooja, sai rõõmsaks ja võttis kuue seljast käe otsa.

Jälle näide, et rahulikkus ja lahkus enam suudavad ja kangemad on kui metsikus ja jonn.

„Kui tahetakse kellegi mineviku teada saada, siis seatagu ta riigikogu kandidaadiks, ja kõik on teada.“

Mõtteid.

Kes usub hädasse ja heidab meele, selle purustab ta samal tunnil. Kes usub abisse ja ei heida meelt, see purustab häda samal tunnil.

Lihtmeelsus, sind nimetatakse pühaks. Aga pühadus pole inimlik. Alandlikkus — see on õige. Tema vallutab kõrkuse. Aga ära unusta: juba vallutamise tundes peitub teatud kõrkus.

Algab kümnes aastakäik.

Jällegi on möödunud üks aasta kõigi oma rõõmude ja muredega. Ja iga inimene peab tagasi vaadates tunnistama, et palju on muutunud ja et muutlikus maailmas meile ustavad on peaaegu asjad. Kuid elutute asjade hulgas on ometi olemas veel üks hingestatud asi: **ajakiri**. Tema on meie ustavaim sõber ja parim saatja, kes alati on valmis meile jagama jõudu, lohutust, õpetust ja ajaviidet, kui meid valdab eluvõistlusis mõnel hetkel tüdimus ja tühjus. Tema lohutab meid mures, aitab meid üle elu igavatest tundidest, paneb meid unustama elu raskusi ja juhhib meie mõtteid vaikselt tunnel aatelisele kõrgusele.

Ajakiri „ROMAAN“ algab 1931. aastaga oma kümnendat aastakäiku. Nagu juba üheksa aastat, mil ta on saanud tuhandetele lahutamatuks sõbraks, tahab „ROMAAN“ kümnendalgi aastal oma sisu valikul olla teadlik, mis ta **võib** ja mida ta **ei** või oma lugejatele pakkuda. Hea hulgast tahab ta valida ja anda ainult kõige paremat.

Esimeses numbris hakkavad „ROMAANis“ ilmuma romaanid: 1) „**Häbiplakk**“, põnev jutustus maarahva elust, ja 2) „**Salavõrgud**“ kütkestav romaan Ameerika salakaubavedajate ja New-Yorgi kesklinna elust. **Kolmanda** jutuna toome kuulsa Helweetsia kirjaniku **Ernst Zahni** „**St. Gotthard**“, mis on haruldane oma laadilt ja ilult. Peale nende on meil veel hulk lühemaid jutustusi kõigi maade kirjanikkude töödest tagavaral ja korda ootamas, ja neist ilmub igas numbris vähemalt 4--6 juttu. Peale selle toome aasta jooksul kõiksugu reisi- ja muid kirju.

Pilte ilmutame igas numbris **suure hulga**; eriti tutvustame Eesti tähtsamaid tegelasi nende tähtpäevade puhul.

Edasi toome igas numbris mõistatusi, tõtt ja nalja ning luuletusi.

Nagu juba üheksa aastat, nii ilmub ajakiri „ROMAAN“ ka 1931. aastal kaks korda kuus täpselt. Tema väljaandjaks on nagu ennegi kirjastusosaühisus „**Areng**“, mis seisab kindlal alusel ja on sellepärast tagaliseks ajakirja korralikule ilmumisele.

Proovinumbriid saadetakse soovijaile hinnata.

„ROMAANI“ iga number saadetakse kohe pärast ilmumist tellijaile kätte. Samuti on ta üksikud numbrid juba teisel päeval pärast ilmumist igal pool Eestis üksikute numbrite müüjatelt saada nii linnas kui maal.

Et tulla vastu lühema aja „Romaani“ tellijaile, alandasime tellimishinda 2 ja 3 kuu viisi.

„Romaani“ tellimishinnad 1931. aastaks on nüüd järgmised:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 7.50	3 kuud (6 nr-t)	Kr. 2.10
9 „ (18 „)	„ 6.—	2 „ (4 „)	„ 1.50
6 „ (12 „)	„ 4.—	1 „ (2 „)	„ —.80

Üksiknumber 40 senti.

Kõik aastakäigud 1922—1929 on veel saada.

Tellimistega palume rutata.

Kirjastus-osaühisus „Areng“
Tallinnas, Müüri vahe 16, tel. (2)12-53.

Käsitöö äri
Bülle & Jervan

Tallinn, Hobuse nr. 2 Kopfi majas.

Soovitab valmis, algatuid ja
joonistatud näputöid ja kõiki
nende juure pruugitavaid ma-
terjale.

Kõige uuemad mustrid suures
valikus.

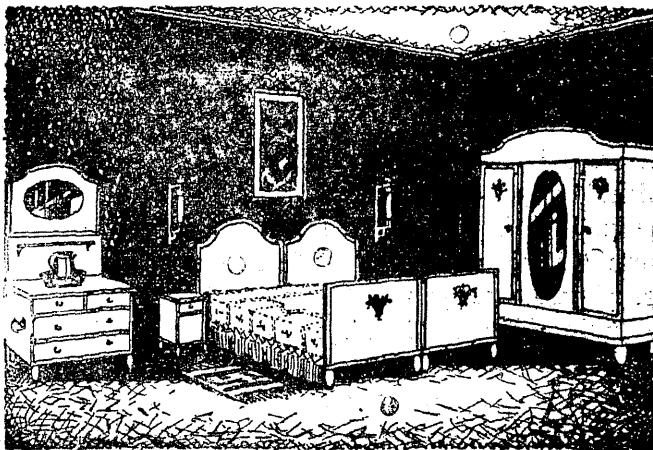
Täpsed ja elegantsed
kellad on ainult

„TAVANNES WATCH“

ja

„CYMA“

Saadaval parimates ärides üle maa.

Külastage meie mööbliladu!

Veenduge

meie mööblite maitstes, headuses ja
hinnaväärilikkuses.

See ei kohusta Teid millekski.

MÖÖBLITEHAS

A/S „MASSOPORDUKT“

Tallinnas,

S. Tartu mnt. 61-d, tel. 308-96

Soodsad maksutingimised.

Kirjamarke

Suures valikus, üksikult ja
seeriates.

E. Eichenthal

Tallinn, KUNINGA 6.

Hinnakiri maksuta.

Tantsige hästi!

Tantsukursus

Nõmmik & Poolgas

TALLINN, Viru t. 4.

Sissekäik kino „Rekordi“ passaashist.

Grupid ja üksiktunnid. Opetajate väljasaatmine
maale kutse korral.

Keemiline riiepuhastamise- ja
pressimisetööstus

E. KODRES

Tallinn, Tehnika tän. 21.

Täielik vastutus töö headuse
eest.

Jalanõude äri

KONKURENT

Maakri 6.

Soovitab jõuluks omast rik-
kalikust tagavarast ainult
häid ja maitsekaid naiste
ja meeste jalanõusid.

Hinna odavusest palun veenduge ise!

Edward ja Taska
Ateljee ja õppetöökoda
 Tallinn, Rüüli 32, telef. 11-58.
 kaunimad kingitus- ja mälestusesemed jõuluks on meie
 algupäraseid kaunistatud nahatööd: ALBUMID, KIRJAMAPID,
 KÄEKOTID, MÄLESTUSRAAMATUD jne.

AMEERIKA PESUMAJA

Tallinn, Müürivahe 21

Tel. (20)597.

Tel. (20)597.

Peseb pesu tükiviisi.

Keemiline puhtus Töö headus on äri tulevik. Hinnad odavad.

Korsetiäri ja -tööstus

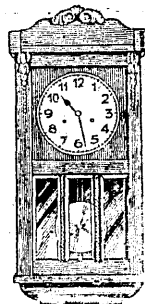
S. Kljas

Tallinn, Teenri tän. 4, tel. 432-59.

(kohvik Marcelle'i kõrval).

Soovitab hästi valmistatud korsette
 ja bandaashe.

Töö headuse eest täieline vastutus.

Kuld kihla-, laulatussõrmused,
 seina-, tasku- ja käekellad maa-
 ilma kuulsatest vabrikutest.

Hinnad võistlemata odavad

Eesti äri

H. Mäli

TALLINN,

Harju tän. 35.

Ostan kulda, hõbedat ja kalliskive.

Vilh. Steinberg

Pagari- ja kondiitriäri

Tallinn, Lai tän. 28, telef. 21-36. Osakonnad: Kreutsvaldi tän. 2,
 telef. 306-99 ja Tatari tän. 13.

Soovitab jõulupühiks rohkes valikus:

Kooke, torte, küpsiseid, saiu, peen- ja rukkileibu, valmistatud
 kõige paremast materjalist omas töökojas.

AKTSIASELTS OSKAR KILGAS

Trikoo-, pitsi- ja sukavabrik

Tallinnas, Volta tänav 3.

Vabrik valmistab kõrges headuses:

sukki, sokke, lastesukki, trikood, pitse, paelu, laudlinu, spordiülikondi, siidi, poolsiidi ja villaseid kleidi-, pesu- ja voodriiideid.

Serge, Crepeline, rips, taft, shoti taft, crepe-satin, crepe de chine, dekoratsiooniriie, mööbliriie, veloutini, milanaise, j. n. e. j. n. e.

Kaubad varustatud vabriku **märgiga** ja saadaval üle maa.

Kõik, kes tahavad teha oma kodu mugavaks, külastavad

Ed. Donald'i

mööbliladu ja-tööstust

Jõe tän. 14

Telefon 303-03,

sealt leiate kõiksugu väärtuslikku mööblit, eriti pehmet mööblit. Alati suur valik viimase moe muustritega diivaniriideid ja valmis diivane.

— Töö headuse eest täieline vastutus. —

Palun kõiki tutvuneda minu laoga.

Jõe tän. 14.

Austusega mööblitööstur
Ed. Donald.

Kodumaa tööstus

A.-S. „Vill“ Narvas

Vabriku ladu Tallinnas

Viru tän 23.

.....

Müügil:

Milanaise siidi trikooriie, "charmeuse" siiditrikoo pesuriie, valmis naiste ja laste kleidid, pluusid, pyjamad, jumperid, kombineed, schlüpferid, j. n. e. j. n. e.

Müük suurel ja väikesel arvul odava vabriku hinnakirja järel.

Kes ei tunneks Eestis
shokolaadivabriku

SOLIID'i

kompvekke ja shokolaadi

valmistatud kõige parematest
ainetest ja mida müüme suure-
mal arvul üle Eesti.

Kaupmeestele kõige kasulikum osta.

Meie edu kõneleb meie eest.

TEHAS JA LADU:

Tallinn, Kopli tän. 36.

Tel. (2) 26-30.

UNION

jalanõud

on
moodsad ja
vastupidavad.

Müük igas parimas äris
Eestis.

Vabrik: Tallinn, Maakri t. 19/21

Telefonid:

juhat: 308-97
jalan. osak: 308-44
naha osakond: 9-05

A.-S.

BASSEIN

Aia tän. 3.

Tel. (2)16-08

ROOMA-VEENE SAUNAD

VOOLAVA VEE BASSEINIGA

TUNNIPLAAN

NAISTELE

Päevad	Kellaeg	Hind
Teisipäev Kesknelal	11-3	50 S.
Neljapäev Reede	1-10	65 "
Laupäev	10-3	55 "

MEESTELE

Päevad	Kellaeg	Hind
Esmaspäev Teisipäev Kesknelal	3-9	70 S. 60 " 60 "
Reede Laupäev	3-10	80 " 70 "

Pesu- ja pudukauplus

M. KOPPERMANN

V. Karja tän. 2

(kellasepa kõrval).

Soovitab:

suures valikus odavate
hindadega

trikoo- ja siidpesu, sukki,
sokke, sukahoidjaid, rin-
nahoidjaid, kaelasalle
j. n. e.

Tellimiste vastuvõtmine
igasugu pesu peale.

23 x 1.50 = 34.50

Praktiline ja ilus

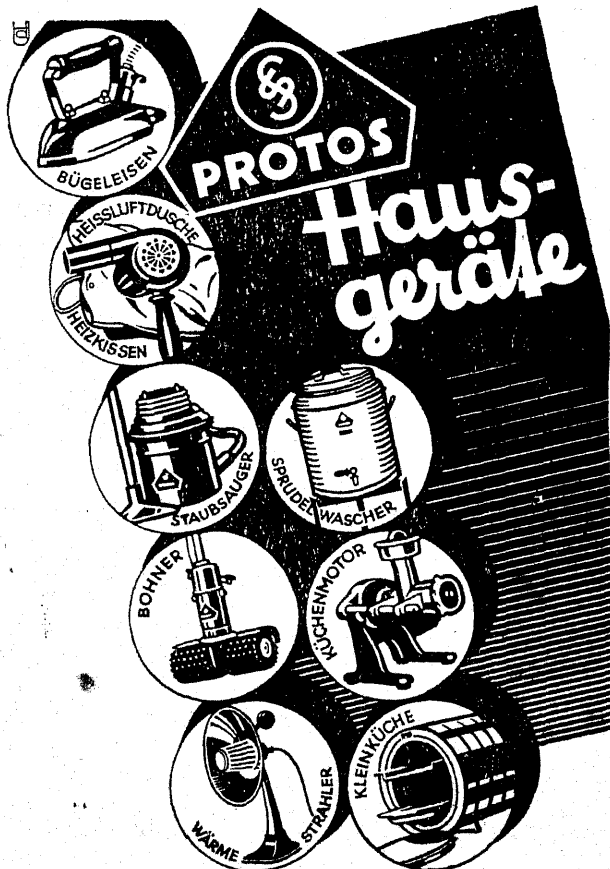
jõulukink on elektri triikraud, kohvimasin, veekeetja, juuksekuivataja, tolmuimeja, poonimisaparaat, pesuaparaat ja muud sarnased.

Kestev rõõm peitub vaid aparaadis, mille vastupidavus ja omadused kuuluvad esimesse klassi.

Dalige sellepärast **Siemens-Schuckerti** saadusi!

Ilma ostusunnita demonstreeritakse Teile need igal ajal.

Tehnika büroo
HERMANN OESTERLEIN
Vene 11, Tallinn.
Tel. 7-84 ja 26-79.

A.-S. „Royal-Filmi“

kino-teater

**„GLORIA
PALACE“**

Tallinnas,
Vabadusplats 3-a.

**Parimad filmid.
Mugavad ruumid.**

Teie ei kahetse, kui katate oma pühadelauda muide ka

KLAUSSON'I tehase
shokolaadi,
kompvekkide ja
biskviidiga.

Müügil igas paremas äris üle kogu maa.

R. Klausson'i
mausainetööstus

TALLINN,

Jahu tän. nr. 5.

Tel. 19-05.

Ostudel ja järelpärimistel nimetage „Romaani“.